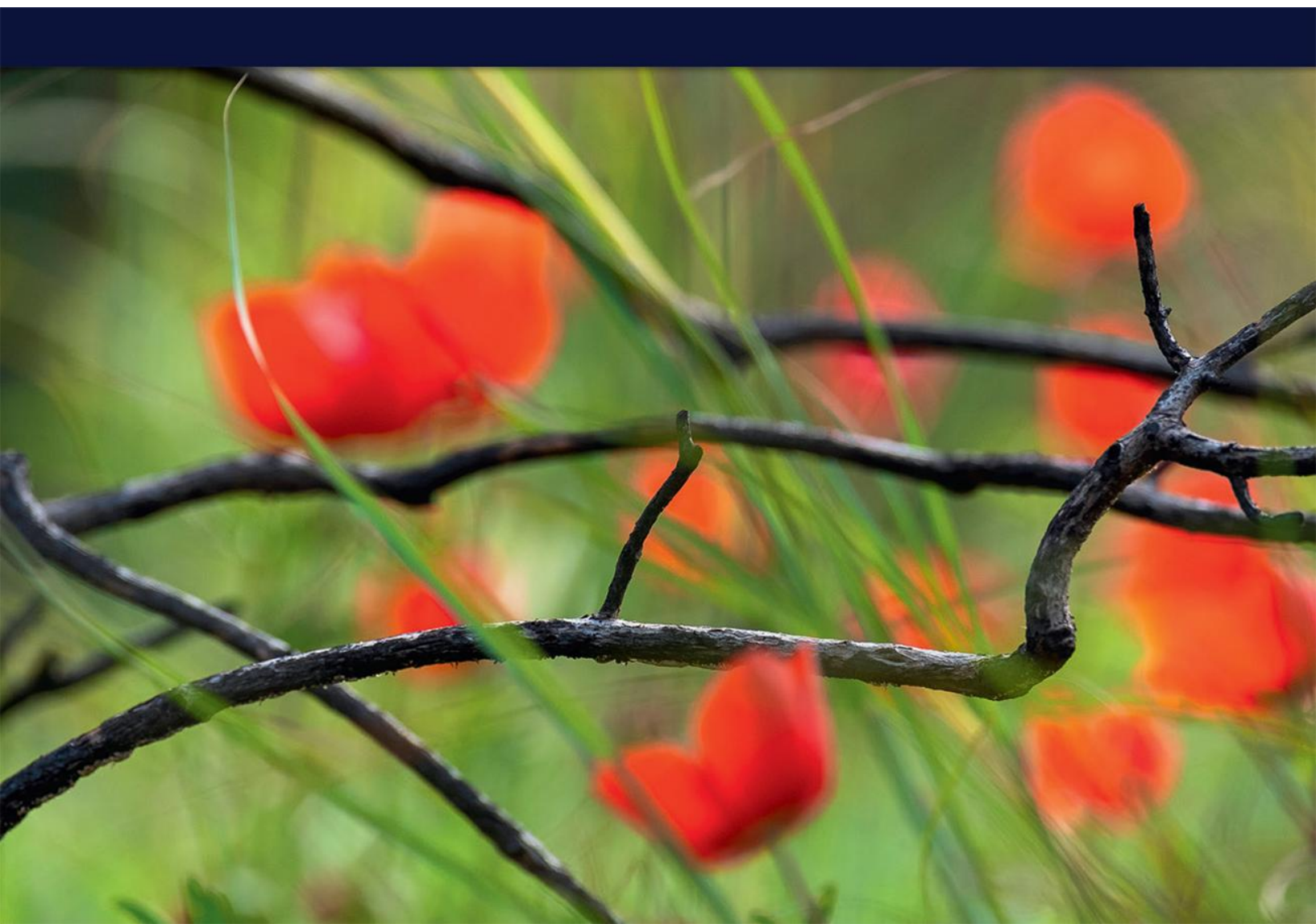

הבינלאומי

דין וחשבון שנתי 2024

תוכן העניינים

4	דבר יו"ר הדירקטוריון
5	דוח הדירקטוריון וההנהלה
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
19	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
43	סקירת הסיכונים
84	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
88	בקורות ונהלים
89	הצהרת המנכ"ל
90	הצהרת החשבונאי הראשי
91	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
92	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
237	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
239	ממשל תאגידי
260	פרטים נוספים
280	נספחים
288	מילון מונחים
291	אינדקס

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

אני שמח להציג בפניכם את הדוחות הכספיים של קבוצת הבינלאומי לשנה החולפת, אשר משקפים את פעילותנו הפיננסית, את האתגרים בפניהם עמדנו ואת ההישגים המשמעותיים. שנה זו התאפיינה בסביבה כלכלית דינמית ומורכבת, אך בזכות האסטרטגיה העסקית של הבנק, בזכות החוסן הפיננסי ובזכות המסירות והמקצוענות של עובדי ומנהלי הבנק, הצלחנו להמשיך בצמיחה נאה ומאוזנת בכל תחומי פעילות הבנק לטובת כל בעלי העניין.

מדינת ישראל נמצאת בתקופה מאתגרת ומורכבת הן ביטחונית, הן חברתית והן כלכלית. אנו עומדים לצד הקהילה בתקווה להחזרת החטופים במהרה. כגוף פיננסי מרכזי, אנו מחויבים להמשיך ולספק תמיכה כלכלית ללקוחות הבנק ולמגזר העסקי, במיוחד בתקופה מאתגרת זו. הבנק הבינלאומי ממשיך לממש את מחויבותו ללקוחותיו, לעובדיו, לבעלי החוב ולבעלי המניות, תוך התמקדות בשירות איכותי, חדשנות טכנולוגית ופיתוח פתרונות פיננסיים מתקדמים. במהלך השנה ביצענו השקעות משמעותיות בתחומי הטכנולוגיה כדי להבטיח שירותים מתקדמים, נגישים ואמינים לכל לקוחותינו.

מערכת הבנקאות ניצבת בפני שינויים רבים, הן בשל ההתפתחויות הרגולטוריות והן לאור השינויים הטכנולוגיים המהירים. בנוסף, אנו מודעים היטב לסיכונים הגיאופוליטיים בטווח הקצר והבינוני, ופועלים בזהירות ובאחריות כדי להבטיח את המשך יציבות הבנק וצמיחתו, תוך ניהול סיכונים מושכל ואחראי.

האתגרים המרכזיים של הבנק לשנים הקרובות כוללים המשך צמיחה מאוזנת, שמירה על מובילות בשוק ההון, המשך שימת הלקוח במרכז, ובניית ערך לכלל בעלי העניין. אנו מחויבים להמשיך לפעול במקצועיות ובאחריות כדי להבטיח שהבנק הבינלאומי ימשיך להוביל, לצמוח ולהעניק שירותים חדשניים ומתקדמים.

אני רוצה להביע את הערכתי העמוקה לעובדים המסורים של הבנק ולהנהלה בראשות המנכ"ל, אלי כהן, שנכנס בתחילת השנה לתפקידו ומוביל את הבנק בתקופה זו של אי ודאות במסירות ובתבונה ובשיתוף פעולה מקצועי וענייני עם הדירקטוריון. ברצוני להודות לכל מחזיקי העניין על האמון, השותפות והתמיכה המתמשכת בדרכנו המשותפת. אסיים בהבעת תקווה להחזרתם של כל החטופים, בהשתתפות עמוקה בצערן של משפחות הנופלים ובתקווה להחלמה מהירה של הפצועים ולשיקום הצפון ועוטף עזה. ליבנו עם כל אלו שנפגעו, ואנו מחויבים להמשיך לתמוך ולהיות חלק מהמאמץ לשיקום וחיזוק החברה הישראלית.

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 11 במרס 2025

דוח הדירקטוריון וההנהלה

7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
7	תיאור פעילות קבוצת הבנק
7	דירוג הבנק על ידי חברות הדירוג
8	מידע צופה פני עתיד
9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
10	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
13	השפעת מלחמת "חרבות ברזל"
16	יעדים ואסטרטגיה
18	מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)
19	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
19	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
23	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
28	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
38	מגדרי הפעילות הפיקוחיים
41	חברות מוחזקות עיקריות
43	סקירת הסיכונים
43	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
45	סיכון אשראי
61	סיכון שוק
67	סיכון נדילות
70	סיכון מימון
70	סיכון תפעולי
72	סיכונים סביבה ואקלים
73	סיכונים אחרים
82	דיון בגורמי סיכון
84	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
88	בקורות ונהלים

רשימת לוחות

9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
15	פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה	2
18	מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)	3
22	התפתחות ההכנסות מריבית, נטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	4
23	תמצית דוח רווח והפסד	5
24	הרכב הרווח המימוני, נטו	6
24	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	7
25	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	8
25	התפלגות ההכנסות מעמלות	9
26	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	10
27	פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע	11
28	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	12
28	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	13
29	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	14
29	אשראי לציבור ברוטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	15
29	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	16
30	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	17
30	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29ג'	18
31	הרכב תיק ניירות הערך	19
31	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	20
31	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	21
31	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות	22
32	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	23
32	התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	24
32	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	25
35	הון והלימות ההון	26
36	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רוברד 1 של חברה בת משמעותית	27
37	פרטים בדבר דיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2023	28
38	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
38	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	30
39	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	31
40	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	32
46	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	33
49	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	34
51	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	35
52	חשיפות עיקריות למדינות זרות	36
53	היקף ההלוואות לדיור	37
54	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	38
55	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	39
59	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	40
62	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	41
64	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	42
64	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	43
65	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	44
66	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	45
67	יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק	46
68	יחס מימון יציב נטו	47
69	יתרת פקדונות הציבור ושיעור ריבית ממוצעת לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	48
69	יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	49
82	דיון בגורמי סיכון	50
85	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	51

דוח הדירקטוריון וההנהלה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 11 במרס 2025, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), לשנת 2024.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

- קבוצת הבנק ממשיכה לשים דגש על חדשנות וטכנולוגיה, תוך הבנה, שעולם הבנקאות המודרנית מושתת על שילוב של בנקאות מתקדמת המותאמת לצרכי הלקוח, עם יכולת דיגיטלית מובילה.
- פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:
- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות ריבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכוני שוק ונדילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), לרבות תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון.
- החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים והסניף הדיגיטלי (סניף Me) שירותי בנקאות למגזר משקי הבית, הבנקאות הפרטית ולעסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, פועלים סניפים המתמחים במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח עם הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכזי ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים. בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה גם את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 1 בינואר 2025, אישרה סוכנות S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג iIAAA\Negative ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iIAA, בדומה לדירוג ארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל.

ביום 1 באוקטובר 2024, הורידה סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך, לרמה של Baa1, ובמקביל השאירה את הדירוג באופק שלילי, וזאת בהמשך לביצוע מהלך דומה לדירוג האשראי של מדינת ישראל. בעקבות הורדת הדירוג, דירוג חמשת הבנקים הגדולים בישראל, ובתוכם הבנק, זהה לדירוג מדינת ישראל.

ביום 12 באוגוסט 2024, אישרה סוכנות "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa2.il, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il(hyb) אופק יציב.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאוגרפי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות. לעניין זה, ראה גם ההסתייגות בפרק השפעת מלחמת "חרבות ברזל" להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					יחסים פיננסיים עיקריים
2020	2021	2022	2023	2024	
באחוזים					
8.6	14.7	16.6	19.7	19.0	מדדי ביצוע עיקריים
0.49	0.82	0.89	1.06	1.02	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
11.18	11.46	10.42	11.35	11.31	תשואת הרווח הנקי לנכסים ממוצעים
5.29	5.34	5.19	5.26	5.18	יחס הון עצמי רובד 1
150	128	127	156	165	יחס המינוף
	139	133	146	140	יחס כיסוי הנדילות ⁽¹⁾
2.7	2.6	2.9	3.2	2.9	יחס מימון יציב נטו ⁽²⁾
1.7	1.6	2.0	2.4	2.0	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים
0.9	0.8	0.8	0.7	0.7	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
61.8	58.3	50.9	43.5	44.1	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
					יחס יעילות
1.38	1.05	1.02	1.36	1.25	מדדי איכות אשראי עיקריים
1.48	1.13	1.12	1.50	1.38	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.86	**0.63	0.48	0.60	0.53	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי ⁽³⁾ מיתרת האשראי לציבור
221.3	**244.0	219.7	234.5	244.6	שיעור חובות לא צוברים או בפיקוד של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.10	(0.01)	0.03	0.03	(0.04)	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.52	(0.23)	0.11	0.42	(0.01)	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
					שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
2020	2021	2022	2023	2024	
במיליוני ש"ח					
750	1,405	1,667	2,172	2,371	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,637	2,794	3,803	4,966	4,740	הכנסות ריבית, נטו
464	(216)	123	502	(16)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,523	1,756	1,611	1,652	2,006	הכנסות שאינן מריבית
1,371	1,444	1,489	1,502	1,553	מזה: עמלות
2,569	2,652	2,755	2,877	2,977	הוצאות תפעוליות ואחרות
*1,552	*1,621	*1,700	*1,766	1,739	מזה: משכורות והוצאות נלוות
7.48	14.00	16.62	21.65	23.63	רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
ליום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מהמאזן
2020	2021	2022	2023	2024	
במיליוני ש"ח					
167,778	180,470	195,955	221,593	248,563	סך כל הנכסים
57,802	57,370	57,130	68,866	77,175	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
13,105	15,091	16,010	26,985	34,396	ניירות ערך
90,970	101,164	115,961	117,622	129,416	אשראי לציבור, נטו
158,243	170,033	184,920	208,947	234,479	סך כל ההתחייבויות
141,677	153,447	168,269	191,125	214,755	מזה: פקדונות הציבור
2,992	5,144	4,821	4,314	2,508	פקדונות מבנקים
4,394	3,356	4,749	4,767	4,479	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
9,141	10,003	10,559	12,071	13,430	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
2020	2021	2022	2023	2024	נתונים נוספים
8,514	12,950	13,900	14,990	17,940	מחיר מניה (באגורות)
125	543	942	795	986	דיבידנד למניה (באגורות)
3,895	3,715	3,676	3,634	3,555	מספר משרות ממוצע ⁽⁴⁾

- * סווג מחדש.
 ** הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלק הגילוי על חובות פגומים, החל מיום 1 בינואר 2022 ואילך. נתוני השוואה לשנת 2020 לא הוצגו מחדש.
- (1) היחס מחושב בגין שלושת החודשים שנסתיימו בסוף תקופת הדיווח.
 (2) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס מימון יציב נטו חושב החל משנת 2021, לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.
 (3) לרבות הפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים.
 (4) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הריבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות ואיסור הלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי; סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.

הסיכונים אליהם חשוף הבנק, מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסיביות הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה המשפיעות על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, ביטחונית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינויי ריבית, מטבע, אינפלציה ועוד), המושפעים גם מהתנאים הפוליטיים והבטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות קבוצת הבנק, לגידול בהיקף החובות הבעייתיים ולהשפעה לרעה על תוצאות הקבוצה.

רמת סיכון המאקרו כלכלי ממשיכה להיות גבוהה, על רקע רמות האינפלציה והריבית הגבוהות והתמשכות המלחמה המכבידה על פעילות המשק, משפיעה לרעה על מצב הלווים במשק, וכן באה לידי ביטוי בהגדלת הוצאות הממשלה והעמקת הגרעון הממשלתי.

ההשלכות כאמור, עשויות להשפיע על הפעילות העסקית של הבנק, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על הרווחיות, ההון, ועל תוצאות הקבוצה.

בנוסף, התפתחויות שונות במצב הביטחוני, עלולות להשפיע על השווקים הפיננסיים ועל דירוג האשראי של מדינת ישראל על ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.

לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות כלכליות עיקריות, להלן. לפרטים על השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל, ראה פרק הון והלימות הון. ההתפתחויות כאמור, משפיעות על סביבת הסיכון, ועלולות לגרום לעלייה ברמת הסיכונים השונים, כגון, נזילות, אשראי, שוק, הלבנת הון, סייבר, המשכיות עסקית ועוד. הבנק עוקב באופן הדוק אחר ההתפתחויות, מצב המאקרו וההשפעות על הבנק. בין היתר, נבחנות ההשפעות על לקוחות הבנק בגין המלחמה והשלכותיה, התנודתיות בשווקים וההשפעות על הנוסטרו והנזילות, פעילות חדרי עסקאות, תחומי סייבר, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד. בנוסף, מתקיימים דיונים על השפעות המצב על הבנק ולקוחותיו, לרבות מתן הנחיות שונות לגורמים השונים בבנק, וביצוע תרחישים ותרחישי קיצון.

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - התכנית האסטרטגית של הבנק, מביאה לידי ביטוי את השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות וכן נבחנת מול ההתפתחויות המאקרו כלכליות והאתגרים בפניהם ניצב הבנק. התכנית האסטרטגית הקבוצתית לשנים 2023-2025 אושרה בחודש דצמבר 2022. אחת לחצי שנה, מתבצע תיקוף ובמידת הצורך, מתבצע עדכון למהלכים או ליעדים האסטרטגיים. במהלך שנת 2025, תגובש תכנית אסטרטגית חדשה לבנק.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עוצמת התחרות:

- שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים, עם כניסתם והעמקת אחיזתם של שחקנים חדשים וקיימים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות, כגון: בנקים דיגיטליים, מתחרים חוץ-בנקאיים, חברות ביטוח, בתי השקעות, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות וחברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות.
- שינוי במודל העסקי הבנקאי - ההתפתחויות הרבות שמתרחשות במקביל בזירות התחרות השונות בענף הפיננסיים, הבנקאי והחוץ בנקאי, בשינויים רגולטוריים, בהתקדמות הטכנולוגיה ובשינויים בצרכי הלקוחות והעדפותיהם, מביאות לשינוי במודל העסקי הבנקאי.
- שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית וטכנולוגיית הבינה המלאכותית, מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכוני אבטחת מידע וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך.
- שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה לפעול לקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון פרסום קול קורא בנושא מתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים, לשם הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, ודוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישון בנק לגופים חוץ בנקאיים, קול קורא בנושא צמצום הארביטראז' הרגולטורי במכשירי השקעה וחסכון לטווח

קצר ובינוני, וקול קורא בנושא מודלי תגמול בפעילות הציבור בניירות ערך, תיקון חוק השקעות משותפות בנאמנות, במטרה להגביר תחרות בתחום הפקדונות, ועוד. לפרטים נוספים, ראה סיכון רגולטורי להלן.

- שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים לשינויים בטעמי הצרכן, ובכללם מוכנות גוברת לצריכת שירותים פיננסיים מגורמים חוץ בנקאיים.
- התייעלות - בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, הבנק ממשיך להתייעל באמצעות הסטת פעילות לדיגיטל, ייעול תהליכים והתאמת מודל ההפעלה לסביבת הבנקאות המשתנה.

נוכח המלחמה ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשווקים הפיננסיים ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות והתנהלות הלקוחות על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזוהה כי למשבר עשויה להיות השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות.

3. **סיכון רגולטורי** - סיכון קיים או עתיד, להכנסות ולהון הקבוצה, העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם כדי להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק על ידי מערך הייעוץ המשפטי, מחלקת הציות, יחידת האסטרטגיה ויחידת הרגולציה. התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות לשינויים האמורים ולהשפעות אפשריות.

נוכח המלחמה והשלכותיה על המצב הכלכלי, בין היתר, פורסם ביום 17 במרס 2024, חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, ולפיו בנק שאינו בעל היקף פעילות קטן (הבנקים בקבוצת הבנק נכללים בתחולת החוק) ישלם תשלום מיוחד בשיעור של 6% מהרווח על הפעילות בישראל בתקופה שהחלה ביום 1 באפריל 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2025 (לפרטים נוספים ראה באור 8.8' לדוחות הכספיים), ובהתאם להחלטת הממשלה מיום 31 באוקטובר 2024, במסגרת אישור התוכנית הכלכלית לשנת 2025 הוטל על שר האוצר, בשיתוף עם נגיד בנק ישראל, להקים צוות בין משרדי שיבחן הטלת מס מיוחד על פעילות הבנקים בשנת 2026. בהתאם להחלטה, הצוות יגיש את המלצתו עד תום הרבעון השלישי של שנת 2025.

ביום 26 בפברואר 2025, הודיע בנק ישראל על עקרונות למתווה נוסף על המתווה המפורט להלן בפרק "השפעת מלחמת חרבות ברזל", שבראיתו נכון שהמערכת הבנקאית תאמץ, על רקע אי הוודאות הגיאופוליטית הנוכחית ורווחיותם הגבוהה של הבנקים. המתווה המוצע מיועד לחול על השנים 2025 ו-2026, אך תקופתו עשויה להתעדכן במקרה של שינוי משמעותי באי הוודאות הגיאופוליטית או ברווחיות המערכת הבנקאית. במסגרת המתווה, תקצה המערכת הבנקאית סך כולל של 1.5 מיליארד ש"ח לשנה, למימון הקלות שונות ללקוחות מהמגזר הקמעונאי, מתוכו יממן כל בנק הקלות ללקוחותיו בהיקף כספי הנגזר מנתח השוק שלו, נכון למועד פרסום המתווה. ההקלות ללקוחות כל בנק תגובשנה על פי סלים שונים, כמפורט להלן, כאשר הסכום שיוקצה לכל סל יהיה נתון לשיקול דעתו של כל בנק - מתן ריבית או הטבות בתחום יתרות הזכות ושיפור רביית על פקדונות לטווח קצר; הפחתת שיעור הריבית על יתרות חובה; הסטת כספים אוטומטית, מעל ליתרה מינימלית, מהעו"ש למסלולים מניבי תשואה; מתן פטור מעמלות או הנחה משמעותית לקבוצות אוכלוסייה מובחנות. כל בנק יפרסם את היקף ההטבות שניתנו בפועל בדוחות הכספיים שלו. בהתאם להודעה, בראית בנק ישראל, אימוץ מתווה העונה לעקרונות אלה מייתר את הצורך בתהליכי מיסוי ספציפיים למערכת הבנקאית ותהליכי חקיקה שנועדו להסיט כספים מהעו"ש למסלולים מניבי תשואה, או להגביר את התמסורת מריבית בנק ישראל לפקדונות נושאי ריבית. הבנק צפוי לדון באופן יישומו של המתווה.

עוד טרם לפרוץ המלחמה ואף בתקופה שחלפה מאז, לצד רפורמות ויזמות רגולטוריות רבות ביחס לתחרותיות בענף הפיננסי בכלל ובענף הבנקאות בפרט, נרשמה מגמה של העלאת יוזמות רגולטוריות וחקיקתיות, אשר נועדו או שעלויות, בין היתר, להשפיע באופן ישיר או עקיף על מחירי השירותים והמוצרים של הבנקים ועל שיעורי הריבית הנהוגים במערכת הבנקאית, ביחס לצד האשראי לציבור, פקדונות הציבור ושירותים בניירות ערך.

בהקשר זה יש לציין קול קורא לקבלת התייחסויות הציבור למתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים לשם הגברת התחרות במערכת הבנקאית שפורסם בפברואר 2024, אשר בעקבותיו פורסם באוקטובר 2024 דוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ בנקאיים, הכולל המלצות במספר מישורים, לרבות קביעת מדיניות פיקוח ואסדרה פרופורציונליים לגודל ולמורכבות של התאגידים הבנקאיים, המלצות למתן הקלות עסקיות לבנק קטן ובנק חדש ולהרחבת העיסוקים המותרים לבנקים (הרחבה מידית לבנקים קטנים ולכלל הבנקים לאחר 5 שנים), וכן המלצות מבניות, לרבות התרת שליטה במקביל של חברות החזקה בגופים מוסדיים ובבנקים, כאשר החזקה כאמור בבנק תותר גם לאחר שיחדל להיות בנק קטן, כל עוד זהו גידול אורגני, ועוד.

כמו כן, בחודש דצמבר 2024, הכריזו שר האוצר ונגיד בנק ישראל על הקמת צוות בין משרדי להגברת התחרות במערכת הבנקאית ובאשראי לעסקים הקטנים ולמשקי הבית, שיתמקד בהקלת החסמים לכניסת "שחקנים" חדשים למערכת הבנקאית, או פיתוח של תחומי פעילות חדשים על ידי ה"שחקנים" הקיימים. בין היתר, הוטל על הצוות לעצב מתווה רישיונות בנקאיים מדורגים, שיאפשרו לגופים חוץ בנקאיים להציע פקדונות ולתת אשראי. הצוות צפוי להגיש דוח סופי עד חודש אפריל 2025.

בחודש נובמבר 2024, פורסם קול קורא לקבלת התייחסות מהציבור בעניין מודלי תגמול בפעילות הציבור בניירות ערך, במטרה לבחון מחדש את מודלי התגמול והעמלות הנהוגים כיום בישראל בשוק ההון ולבחון אפשרויות לשיפורם. בחודש פברואר 2025, פורסם דוח הביניים של הצוות

לצמצום הפערים במכשירי השקעה בחיסכון לטווח קצר ובינוני, במסגרתו מוצע, בין היתר, לבטל את הארביטראז' המיסוי בין מכשירי החיסכון לטווח קצר ובינוני ולהחיל עליהם הטבת מס אחידה וכן תקרה להפקדות, ליצור פלטפורמה מרכזת לצפייה וניהול כלל מכשירי החיסכון וההשקעה של החוסכים, שתהווה ממשק משתמש הן עבור החוסכים והן עבור המתווכים והיועצים הנותנים להם שירות, ליצור מודל תגמול שיצר זהות אינטרסים בין המתווך לחוסך, ולדרוש מהמתווך להחזיק רישיון ייעוץ המתאים לכלל מכשירי החיסכון וההשקעה המוצגים בפלטפורמה.

עוד יש לציין את מכתב רשות התחרות מיום 26 במרס 2024, המופנה לחמשת הבנקים הגדולים (להלן - "הבנקים"), אשר בהתאם לו הממונה על התחרות (להלן - "הממונה") שוקלת לקבוע כי הבנקים (כולל בנקים בשליטתם) הם קבוצת ריכוז, וכן ליתן הוראות לחברי הקבוצה בנוסח שצורף למכתב. במכתב נטען, כי הראיות שבידי הרשות מצביעות על כך שבידיהם של הבנקים יותר ממחצית מכלל אספקת השירותים בענף של השירותים הבנקאיים ללקוחות קמעונאיים (הכוללים, בהתאם למכתב וההגדרות הכלולות בו, את משקי הבית והעסקים הקטנים שמחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליון ש"ח). כן צוין, כי בדיקת הממונה מעלה כי מתקיימים התנאים הקבועים בחוק לקיומם של תנאים לתחרות מועטה בין הבנקים, בענף של השירותים ללקוחות קמעונאיים.

בשלב זה, לא ניתן להעריך אם ומה תהיינה ההשפעות של שינויים אלה או חלקם, ככל שיתממשו, על הבנק. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה אפשרית על פעילות הבנק, בתקופת הדיווח, ראו מגבלות חקיקה ויוזמות רגולטוריות, לפרק ממסל תאגיד.

4. **סיכון ציות** - סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג, כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הדין. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכניות האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, ובדיני תחרות כלכלית, הסיכון לאי קיום דיני ההגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהגותי (Conduct risk).

התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות, עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין (Crossborder risks-I). ההשפעה של סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות האכיפה המנהלית ורגולציה מקומית ובינלאומית בתחומי מיסוי, לרבות ה-FATCA וה-CRS.

המלחמה שפרצה בין רוסיה ואוקראינה בפברואר 2022, הובילה להטלת סנקציות חריפות על רוסיה ובלארוס מצד מדינות שונות בעולם (בדגש על ארה"ב ומדינות באירופה, כולל האיחוד האירופי), בנוסף לסנקציות שהוטלו עוד בשנת 2014 לאחר פלישת רוסיה לחצי האי קרים. ניסיונות להשתמש בבנקים על מנת לעקוף משטרי סנקציות, חושפים את המערכת הבנקאית לשורה של סיכונים, סיכון שקורספונדנטים יסרבו לתת שירות לבנק בגלל הפרות משטר הסנקציות ופגיעה בפעילות סחר חוץ ופעילות שוק ההון, סיכונים לקנסות, עיצומים, סיכונים מוניטין ועוד, בהיקף משמעותי מבעבר.

מכתב הפיקוח על הבנקים, מיום 8 ביוני 2022, בנושא סיכונים הכרוכים עם גורמים מוכרזים ברשימות סנקציות בינלאומיות ולאומיות של מדינות זרות, התייחס לסיכונים המשמעותיים להם חשופים התאגידים הבנקאיים, בהקשר לעקיפת משטרי סנקציות שהוטלו על ידי מדינות זרות וארגונים בינלאומיים. הבנקים הנוחו לקבוע מדיניות ונהלים בנוגע למדיניות זרות ובנוגע להתקשרות או ביצוע פעולות מול גורמים מוכרזים ברשימות כאמור, בהתבסס על הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים". עוד צוין במכתב, כי סירוב לאשר עסקה, סירוב להתקשר בהסכם, או הפסקת התקשרות בשל יישום מדיניות כאמור, ייחשבו סירוב סביר למתן שירות לעניין חוק הבנקאות וכי הצעדים שיינקטו מול לקוחות התאגידים הבנקאיים במסגרת יישום האמור, ייעשו בהתאם לחובות התאגידים הבנקאיים כלפי לקוחותיהם ובין היתר, בהתחשב בנסיבות ובאופי הפעולה. מצב החירום, עקב המלחמה, מעצים את סיכונים הציות ונדרשת עירנות מוגברת מצד הבנק בנושא סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור, על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור.

מחלוקת הציות של הבנק מבצעת בקרות, בדגש על איתור "אורות אדומים" העולים בהקשר לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

בקבוצת הבנק גובשה במדיניות הציות תפיסת ניהול סיכון הנגזרת ממשטרי הסנקציות השונים. הכללים המנחים שנקבעו נועדו ליצור איזון בין ניהול הסיכון בהתאם למדיניות שנקבעה לבין ההמשכיות הנדרשת לספק שירותים בנקאיים ובינלאומיים ללקוחות הבנק והקבוצה.

לאור הרחבת הסנקציות על ידי ארה"ב בדצמבר 2023, בדגש על חובותיהם של מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב, ביצע הבנק מספר פעולות בהתאם לדרישות צו ההרחבה, ובין השאר, הגברת הניטור והבקורות על פעילות סחר החוץ בבנק. במהלך שנת 2024, במסגרת הרחבה נוספת של משטר הסנקציות שהטילה ארה"ב ובמסגרת צו נשיאותי המאפשר להכריז ברשימת הסנקציות (SDN - Specially Designated Nationals and Blocked Persons List) על אנשים וגופים לא אמריקאים, הוטלו סנקציות כנגד אנשים וגופים ישראלים. עם חילופי הממשל בארה"ב, בחודש ינואר 2025, נחתם צו נשיאותי חדש שביטל את הצו כאמור וכן בוטלו ההכרזות מכוחו. עם זאת, עדיין קיימים לקוחות המוכרזים על ידי גורמים אחרים. הבנק גיבש כללים מנחים לפעילות בחשבונות לקוחות אלו ופועל גם בעזרת ייעוץ חיצוני.

5. **סיכוני סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכוני סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, גורמים סיכונים תפעוליים בדגש על סיכוני סייבר ואבטחת מידע. לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק הגדיר אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק מנהל את סיכון הסייבר באמצעות נקיטת פעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחום סיכוני הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בתקופה האחרונה נמשכות תקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. התקשרות עם ספקים בבנק, מבוצעת על פי המדיניות והנהלים שנקבעו לניהול סיכוני שרשרת האספקה.

המלחמה הובילה לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בארץ, כולל תקיפות מניעת שירות (DDOS) וכן עלייה בהונאות בשילוב הנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה, בין היתר, כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים להפחתת הסיכונים, לרבות פתרונות גישה מרחוק המלווים על ידי מחלקת אבטחת מידע, הגברת ניטור, חיזוק ושיפור מנגנוני הגנה והעלאת מודעות העובדים, בהתאם להתפתחות האיומים.

לבנק קיימות פוליסות ביטוח, המקנות כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבי ו/או אירוע סייבר, בהתאם לתנאי הפוליסות.

6. **סיכון טכנולוגיית המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בשנים האחרונות, הסיביה הטכנולוגית מתפתחת, התלות בה הולכת וגוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. קבוצת הבנק מיישמת תכנית לשדרוג תשתיות המחשוב, אשר צפויה להסתיים בשנת 2025 ומקנה מענה טכנולוגי לצורך מימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק. לפרטים נוספים, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

7. **סיכוני סביבה ואקלים** - הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות, הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכוני סביבה (פגיעה סביבתית - זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכו') והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכוני האקלים (סיכונים פיזיים - גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד), או סיכוני מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים, באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין.

- השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהן, בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים, או הוצאה כספית העלולה להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.

- השפעה עקיפה - כגון על סיכוני האשראי, עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה, בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר, בעקבות אי עמידה בהוראות הדין הסביבתי הרלוונטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית, או בשל קנס גבוה שניתן להשית על לווה בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים, כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים (כמפורט בהמשך) והן בהקלות נוספות, שכללו הרחבת ההטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

על רקע המלחמה, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חברות ברזל" (הוראת שעה), במסגרתה ניתנו הקלות שונות שגיבש הפיקוח על הבנקים, על מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. לפרטים בעניין הוראה זו והוראות רגולטוריות נוספות, ראה חקיקה ויזמות רגולטוריות, לפרק מממשל תאגדי.

בנוסף, ביום 15 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה סיוע רוחבי ללקוחות, שגובש בשיתוף המערכת הבנקאית (להלן - "המתווה הבסיסי"), הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות "המעגל הראשון" (המתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, אזרחים שפנו מביתם על ידי גורם רשמי, מגויסי מילואים בצו 8 ובעלי קרבה ראשונה לחללי המלחמה, לחטופים או לנעדרים). המתווה הבסיסי קבע, כי לקוחות אלה יוכלו לבקשתם לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, לשלושה חודשים, ללא חיוב בריבית בגין הדחייה, הכל בסכומים ובתנאים מסוימים. כמו כן, לקוחות "המעגל הראשון" שהם משקי בית, למעט אוכלוסיית משרתי המילואים ומגויסי צו 8, לא יחויבו בריבית על יתרות חובה בעו"ש, עד לסכום של 10,000 ש"ח, במשך שלושה חודשים, בתנאי שערב פרסום המתווה הבסיסי עמד חשבונם ביתרת חובה.

במסגרת המתווה, ניתן ללקוחות "המעגל הראשון", שהם יחיד ועסק קטן, פטור מעמלות מסוימות לתקופה של שלושה חודשים. לשאר הלקוחות, המתווה הבסיסי אפשר לדרוח תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, למשך 3 חודשים, ללא עמלות, בסכומים ובתנאים מסוימים, כאשר עלות הדחייה תחושב בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית. המתווה הציג את תנאי המינימום וכל בנק היה רשאי להרחיב את המתווה האמור, לטובת לקוחותיו ולבקשתם.

ביום 8 בנובמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הרחבת לקוחות "המעגל הראשון" במתווה, על ידי הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלי עסק ביישובי הצפון, אשר פונו על ידי גורם רשמי, נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023, והמתגוררים באחד מהישובים המופיעים ברשימות המפורסמות באתר בנק ישראל.

ביום 17 בדצמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה הבסיסי בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 בינואר 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה.

ביום 4 במרס 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באפריל 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה והרחבת ההטבות לאוכלוסיית משרתי המילואים.

ביום 23 ביוני 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 ביולי 2024. התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, ונקבע כי תקופת הדחייה המצטברת המקסימלית במסגרת המתווה תהיה 9 חודשים (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). כמו כן, הוארך הפטור ללקוחות "המעגל הראשון" ממרבית העמלות המשמשות לניהול השוטף של חשבון העו"ש ומריבית על יתרות חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה. בנוסף, הורחב הפטור מריבית על יתרת חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבון ביתרת חובה. יצוין, כי בהתאם להארכה זו, סיווג חיילי המילואים יעשה באופן יזום על ידי הבנק. ובמידת הצורך בהתאם לאסמכתא שתומצא על ידי הלקוח.

ביום 22 בספטמבר 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באוקטובר 2024. בוצעה התאמה באוכלוסיית "המעגל הראשון" ביחס לתושבי הדרום. ההקלות תינתנה לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה (במקום עד 30 ק"מ). התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, אך תקופת הדחייה המצטברת המקסימלית נותרה 9 חודשים לכל הלוואה (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). נקבע כי, על אף האמור, תתאפשר דחיית תשלומי הלוואות ומשכנתאות לתקופה מצטברת של 12 חודשים לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק באחד מיישובי הצפון שפונו על ידי גורם רשמי נכון לתאריך 7 לנובמבר 2023 ואוכלוסייה שמתגוררת באחד מיישובי הצפון אשר התקבלה החלטת ממשלה לפנותם אך טרם פונו בפועל, בהתאם לרשימה באתר בנק ישראל, ולחיילי מילואים הנמצאים בשירות פעיל בתקופת המתווה המעודכן, קרי בין התאריכים 1 באוקטובר 2024 ל-31 בדצמבר 2024. כמו כן, הוארך הפטור ללקוחות "המעגל הראשון" ממרבית העמלות המשמשות לניהול השוטף של חשבון העו"ש ומריבית על יתרות חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה.

ביום 3 בדצמבר 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, עד ליום 31 במרס 2025, תוך ביצוע התאמות באוכלוסיית המעגל הראשון. בין היתר, נקבע כי הארכת המתווה לא תכלול את האוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה, ומתן הקלות לאוכלוסייה זו יהיה נתון לשיקול דעת הבנק. בנוסף, פורסם מתווה ייעודי לבעלי עסקים הפועלים ביישובים מסוימים באזור הצפון, המאפשר הקלה בדחיית אשראי עסקי לבקשת לקוח, לשלושה חודשים, ללא חיוב בריבית נוספת ובעמלות, בתנאים שנקבעו. הובהר כי בעל עסק שנמצא באוכלוסיית המעגל הראשון ומימש זכאותו לדחיית הלוואה במסגרת מתווה הסיוע הקיים, לא יוכל לממש זכאותו גם במסגרת המתווה הייעודי לתושבי הצפון.

הבנק מיישם את המתווה ואת כל הנחיות בנק ישראל, בעניין ההיערכות למתן שירותים בנקאיים בתקופת המלחמה, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלוואות.

בנוסף למתווה הבסיסי כאמור, הבנק נקט שורה של צעדים נוספים על מנת לסייע ללקוחותיו. ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) ניתנו הטבות ובכללן, פטור משלושה תשלומים משכנתא ללקוחות בעלי נכס משועבד, שנמצא בעוטף ומתן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא ריבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. כמו כן, ניתנו הטבות במשכנתאות לאנשי קבע בדומה למתווה הבסיסי כאמור; הוקמו שתי קרנות ייעודיות, האחת למשרתי קבע והשנייה למשרתי המילואים, על סך 100 מיליון ש"ח כל אחת, למתן הלוואות ללא ריבית, לתקופה של שנה.

סך כל ההטבות שנזקפו לרווח והפסד ברבעון הרביעי של שנת 2023 ובשנת 2024, הסתכמו בכ-96 מיליון ש"ח. למידע נוסף בדבר דחיית תשלומי הלוואות, ראה פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, להלן.

להלן פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (במיליוני ש"ח)

א. הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2023				2024			
דיוור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	אחר	סך הכל	סך הכל
1.א. הטבות אשר נוצלו במהלך תקופת הדיווח	הטבות באמצעות שינוי בתנאי חובות הטבות באמצעות מתן הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת הטבות באמצעות ויתור על עמלות תמיכה בקהילה						
3	11	6	-	-	-	20	25
-	2	-	-	-	-	2	2
1	23	5	-	-	-	29	5
-	-	-	-	-	10	10	3
4	36	11	-	-	10	61	35
8	49	3	-	-	-	60	90
2.א. הטבות עומדות אשר טרם נוצלו ליום הדיווח							

ב. מידע נוסף על פעילויות לטובת לווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2023				2024			
דיוור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
1.ב.א. סך האשראי שעבר שינוי בתנאים, במהלך תקופת הדיווח ⁽¹⁾	שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה באור 29) ⁽²⁾ שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים						
21	9	17	-	-	47	56	
1,418	122	264	-	1	1,805	4,809	
1,439	131	281	-	1	1,852	4,865	

31 בדצמבר 2024							
31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2024			
דיוור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
1.ב. יתרת האשראי שעבר שינוי בתנאים, ליום הדיווח	שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה באור 29) ⁽²⁾ שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים: אשראי בדחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה ⁽³⁾ סכום התשלומים שנדחו ⁽³⁾ דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים ⁽³⁾ אשראי עם שינוי אחר בתנאים						
23	18	48	10	-	99	52	
347	17	37	-	-	401	4,437	
15	2	7	-	-	24	181	
10	3	8	-	-	9	3	
228	-	-	-	-	228	233	
598	35	85	10	-	728	4,722	

מידע נוסף על שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים

יתרת אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה	347	17	37	-	-	401	4,437
מזה: אשראי בעייתי	6	-	2	-	-	8	29
מזה: אשראי לא בעייתי, בפיגור של 30 ימים או יותר	8	-	16	-	-	24	28
יתרת אשראי בו דחיית התשלומים הסתיימה	2,719	218	628	78	3	3,646	28
מזה: חובות שכשלו לאחר שעברו שינוי בתנאים	56	2	-	-	-	58	-

31 בדצמבר 2024							31 בדצמבר 2023						
דיוור		אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	דיוור		אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל
2. יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או ריבית מופחתת, ליום הדיווח							2. יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או ריבית מופחתת, ליום הדיווח						
יתרת אשראי							יתרת אשראי						
שיעור ריבית ממוצע							שיעור ריבית ממוצע						
שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה ⁽⁴⁾							שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה ⁽⁴⁾						
3. הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה, ליום הדיווח							3. הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה, ליום הדיווח						
יתרת אשראי							יתרת אשראי						
שיעור ריבית ממוצע							שיעור ריבית ממוצע						
מזה: יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל							מזה: יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל						
מזה: שיעור ריבית ממוצע							מזה: שיעור ריבית ממוצע						
4. יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה), ליום הדיווח							4. יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה), ליום הדיווח						
יתרת אשראי							יתרת אשראי						
שיעור ריבית ממוצע							שיעור ריבית ממוצע						

- (1) אשראי שעבר שינוי תנאים במהלך תקופת הדיווח כולל גם אשראי שבו ניתנה דחייה חוזרת בתשלומים במהלך תקופת הדיווח.
- (2) בשינויים בתנאי חוב שבוצעו עד ליום 31.12.2023 - אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- (3) לרבות דחיית תשלומים ללא ריבית בתקופת הדחייה. במקרה שניתנה לחוב דחיה חוזרת בתשלומים, מוצג משך הדחייה המצטבר. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלוואה זכאי לפי כל דין.
- (4) שיעור ממוצע של ריבית הפריים מתחילת המלחמה ועד למועד הדיווח.

ג. תשלום מיוחד למדינה לנוכח המלחמה

להתייחסות להוצאות שנרשמו בסעיף מסים על ההכנסה בגין חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי תקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

עם פרוץ המלחמה נרתם הבנק על מנת לסייע במאמץ המלחמתי, הגדיל את תקציב התרומות באופן משמעותי, בהיקף של מיליוני שקלים, וכינס פורום ייעודי, לגיבוש מתווה, על פיו פועל הבנק לסיוע באמצעות התרומות לתמיכה בתושבי העוטף ובלוחמים בשטח. במסגרת זו, העמיד הבנק תקציב ותמיכה לליווי קיבוץ ניר עוז בתהליך השיקום וזאת לצד תרומות משמעותיות נוספות לכוחות הביטחון, ליישובים נוספים בעוטף, לתושבי העוטף, לבתי חולים ועוד. בכלל זה, במסגרת הסכם מול הסוכנות היהודית ובשיתוף איגוד הבנקים, הבנק העביר תרומה ייעודית בהיקף של כ-8 מיליון ש"ח לקרן לטובת משרתי המילואים. במקביל, עובדי הבנק לוקחים חלק פעיל במגוון התנדבויות בנושאים שונים התומכים במאמץ המלחמתי. לפרטים נוספים ראה מעורבות ותרומה לקהילה, לפרק ממסל תאגיד.

לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המלחמה על הבנק ולקוחותיו וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך המלחמה, היקפה, התפשטותה לזירות נוספות ככל שתהיה, וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיינקטו על ידי הממשלה, בנק ישראל ורגולטורים נוספים.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף אחר הנושאים והסיכונים הנובעים מהמלחמה, השלכותיה והשפעותיה הפיננסיות על הבנק ולקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון. התכנית האסטרטגית לשנים 2023-2025 אושרה על ידי הדירקטוריון בדצמבר 2022. במסגרת האסטרטגיה שגובשה, גובשה גם אסטרטגיית דיגיטל חדשה. אחת לחצי שנה מתבצע תיקוף לתכנית האסטרטגית במסגרתו מתבצעת סקירה של סביבת הפעילות ונבחנות ההשלכות על אסטרטגיית הבנק. במידת הצורך מתבצע עדכון למהלכים או ליעדים אסטרטגיים. במהלך שנת 2025, תגובש תכנית אסטרטגיה חדשה לבנק.

הנהלת הבנק מכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים על עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך

- הסניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.
- הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה, שמירה על רמת סיכון מידתית, לצד מיקסום הערך לבעלי עניין.
- בתכנית האסטרטגית נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להצמיד את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות. במקביל לניהול סיכונים מושכל, הבנק שם דגש בתכנית לנושאים הבאים:
- צמיחה בסגמנטים בהם הבנק מתמחה, תוך מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.
- שמירה על מובילותו בשוק ההון ובתחום הבנקאות הפרטית, לצד המשך פיתוח כלים ואמצעים חדשניים בתחום.
- צמיחה בפעילות מול המגזר העסקי תוך חיזוק הקשר עם הלקוחות.
- פעילות למיצוי הפוטנציאל בתחום המשכנתאות.
- מיקודן של החברה הבת מסד והמומגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.
- התאמת מודל ההפעלה לעולם הבנקאות העתידי, לצד התאמת מודל השירות וניהול הלקוח.
- הובלת מהלכי התייעלות וחיסכון בהוצאות תוך שיפור תהליכים, העברת פעילות תפעולית למערך אחורי, המשך התייעלות ברשת הסינוף ובמטה והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הדיגיטלית.
- חתירה לצמיחה וחשיפה לתחומים חדשים באמצעות שיתופי פעולה.
- תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות וממשיכים לקבל ביטוי גם באסטרטגיה שגובשה, כוללים את אסטרטגיית תשתיות המחשוב, אסטרטגיית דאטה, הממנפת את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחותיו ואסטרטגיה לתחום הסינוף, אשר מטרתה להתאים את מערך הסינוף לעולם הבנקאות המשתנה.

היבטי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

- הבנק רואה חשיבות מרובה בקידום היבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) בפעילותו העסקית ומשקיע בכך משאבים רלוונטיים, בהתאם לאסטרטגיה העסקית שלו. בכלל זה, הבנק מייחס חשיבות להתמודדות מול משבר האקלים והסיכונים הפיננסיים הנגזרים ממנו והוא פועל לניטור הסיכונים וניהולם תוך בחינה של ההשפעה על פעילותו העסקית השוטפת וזאת לצד בחינת פעילות הבנק באופן שוטף ביחס להיבטים סביבתיים, חברתיים ואחרים הנוגעים לממשל תאגידי.
- הבנק פועל לפי אסטרטגיית ESG ארגונית כוללת, במסגרתה נקבעו מדיניות ויעדים רב שנתיים, תוך התמקדות במספר תחומים מרכזיים כמפורט להלן.
- שילוב היבטי ESG בתחום שוק ההון - במסגרת מובילותו בשוק ההון, הבנק משלב שיקולי ESG ביעוץ ההשקעות ומנגיש מידע בנושא ללקוחותיו, באמצעות יועצי ההשקעות הבנקאיים ומערכות המסחר. במסגרת זו, הבנק מנגיש מידע בנושא ESG של ניירות ערך שונים באמצעות מערכות המסחר והאפליקציה ומשלב דירוגי ESG במתודולוגיות האנליזה של הבנק לניירות ערך. במקביל, הבנק השלים מערך הדרכות בנושא ליועצי ההשקעות הבנקאיים, במטרה לסייע להם לשלב את תחום ה-ESG בתהליכי הייעוץ, בהתאם לצרכי הלקוחות והנחיותיהם.
- ניהול סיכונים סביבה ואקלים באשראי העסקי - הבנק בוחן באופן קבוע את תהליכי ניהול סיכונים סביבה ואקלים בעסקאות אשראי מהותיות ומקפיד בעת קבלת החלטות מתן אשראי, להתחשב בהיבטי סיכונים סביבה ואקלים, ככל שהנושא רלוונטי לעסקה. על רקע ההתפתחויות המשמעותיות של השנים האחרונות בפרקטיקות לניהול סיכונים סביבה ואקלים, לרבות הוראות הפיקוח על הבנקים, בעניין עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, הבנק מבצע בחינה של תהליכי הערכה וניהול סיכונים סביבה ואקלים, תוך התאמתם, ככל שניתן, לפרקטיקות המקובלות בעולם. במסגרת זו, הבנק ממפה את החשיפות הקיימות בתחום זה, בוחן את השפעותיהן על פעילותו, פועל להתאים את תיאבון הסיכון שלו וקובע יעדים ומגבלות.
- קידום הבנה פיננסית בקרב לקוחות הבנק, בדגש על שוק ההון - הבנק שוקד על קידום הבנה הפיננסית של לקוחותיו השונים, באמצעים דיגיטליים, כגון קורסים וסרטונים, לצד קיום פאנלים מקצועיים וכנסים פרונטליים. התכנים הדיגיטליים מפורסמים ללקוחות באתר האינטרנט של הבנק, במטרה להרחיב את היקפי החשיפה לתכנים הללו, להעצים את הידע הפיננסי של הלקוחות ולסייע להם לקבל החלטות פיננסיות מושכלות יותר. חלק מהתכנים מותאמים לצרכים ייחודיים של לקוחות מסקטורים ספציפיים, כגון עסקים קטנים ועצמאים או לקוחות בגיל פרישה. במהלך שנת 2024, הבנק שם דגש על הפקת והפצת הווידאו-פודקאסט INVESTalk בנושא השקעות בשוק ההון, ובהובלת אנשי מקצוע של הבנק המנתחים אירועים ונושאים כלכליים. הפודקאסט, הכולל 38 סרטונים שהופקו והופצו במסגרתו, זמין ללקוחות, וגם לציבור הרחב, ברשתות החברתיות ובפלטפורמות דיגיטליות ברשת. מעבר לערך החברתי הרב במהלכים אלו, הבנק מכיר בחשיבות של הידע הפיננסי של לקוחותיו, גם כחלק מכלי ניהול הסיכונים שלו.
- קידום גיוון בתעסוקה - כארגון, אשר אחד האלמנטים העסקיים המרכזיים שלו הוא פנייה למגוון רחב של מגזרים ואוכלוסיות בחברה הישראלית, הבנק מאמין בחשיבותו של גיוון רחב בתמהיל עובדי הקבוצה ובהתאם פועל לגיוס עובדים מקבוצות מגוונות בחברה הישראלית.

מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

2023	2024	
סביבה		
צריכת משאבים		
22,776,287	21,456,846	צריכת חשמל (בקוט"ש)
מדרך פחמני		
11,986	10,778	היקף פליטות (בטון CO2eq)
חברה		
עובדים		
3,628	3,519	מספר עובדים
67%	66%	שיעור הנשים המועסקות בבנק
16,958	16,238	היקף השקעה בלמידה והדרכת עובדים (בימים)
ספקים		
98%	98%	שיעור ספקים מקומיים
אשראי חברתי		
25,535	25,502	יתרת אשראי לעסקים זעירים, קטנים ובינוניים (במיליוני ש"ח)
950	886	מזה: אשראי לעסקים זעירים, קטנים ובינוניים בערבות מדינה (במיליוני ש"ח)
ממשל תאגידי		
50%	50%	שיעור דירקטורים חיצוניים
100%	100%	שיעור דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
20%	30%	שיעור הנשים בדירקטוריון
36%	55%	שיעור הנשים בהנהלה
27	25	מספר ישיבות מליאת הדירקטוריון
62	56	מספר ישיבות ועדות דירקטוריון
8.8	6.6	ממוצע ותק דירקטורים (בשנים)

למידע נוסף ראה דוח ESG באתר האינטרנט של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

המתיחות הביטחונית והגיאופוליטית

לקראת תחילתה של שנת 2025, פרסמו מספר גופים כלכליים את תחזיתם לכלכלת ישראל לשנה הקרובה, ביניהם גם חטיבת המחקר של בנק ישראל, אשר צופה השפעה ישירה, אך מתונה של הלחימה ברבעון הראשון של שנת 2025. הנחת הבסיס היא כי רמת הסיכון נמצאת במגמת ירידה, עקב הירידה בסיכונים הביטחוניים והגיאופוליטיים שליוו את השנה האחרונה. אולם, עדיין מדובר בתקופה של חוסר וודאות, הן ברמה המקומית והן ברמה הגלובלית, אשר עשויה להיות לכך השפעה במהלך השנה הקרובה, על שינוי בתחזיות של נתוני המאקרו.

צמיחה

חטיבת המחקר של בנק ישראל צופה כי קצב צמיחת התוצר בשנת 2025 יעלה ויעמוד על-4.0%, זאת לאחר שקצב הצמיחה עמד בשנת 2024 על 1%. בנוסף, בנק ישראל פרסם לראשונה את תחזיתו לצמיחה בשנת 2026, אשר צפויה להגיע לרמה של 4.5%. בפרסום הקודם, מחדש אוקטובר, עמדה תחזית הצמיחה עבור שנת 2025 על 3.8%. עדכון תחזית הצמיחה כלפי מעלה והצפייה לעלייה חדה בתוצר בשנתיים הקרובות, משקפת את הערכת בנק ישראל שהירידה במתחים הביטחוניים תביא להתאוששות המשק מהשפעות המלחמה.

להערכת בנק ישראל, תופעת המחסור בעובדים בענף הבינוי תפחת בהדרגה בשנים הקרובות ובהתאם לזאת, צפויה האצה בענף. מעבר לכך, בנק ישראל הצביע על שני קווי מגמה שישיפו על קצב הצמיחה הכללי. מצד אחד, צופה בנק ישראל, שקצב הצריכה הפרטי ייתמתן, מנגד קצב הצריכה הציבורית צפוי לעלות. במהלך השנה האחרונה, הזרימה הממשלה כספים רבים לתמיכה במשק, במיוחד לאזורים צמודי גבול בצפון ובדרום. כעת, אם פני האזור לקראת הסדרה קבועה, צפויה הזרמת התמיכה הממשלתית להיפסק, או לכל היותר לקטון משמעותית. תקופה זו תהווה אתגר משמעותי למשק ולעמידתו באופן עצמאי.

בצד ההיצע, הירידה במספר משרתי המילואים בשנת 2025 תשפיע לטובה על ההיצע בשוק העבודה ותתמוך בנתוני התעסוקה. באזורים שהיו סמוכים ללחימה ובאזורים מאוימים, כושר הייצור צפוי לחזור לפעילות סדירה.

בצד הביקוש, ענף התיירות הנכנסת נפגע באופן משמעותי וההתאוששות בו צפויה לארוך פרק זמן רב. לעומת זאת, בנק ישראל מעריך שענף הבינוי יראה ביקושים גוברים. זאת, בשל הצורך בשיקום תשתיות ומבנים שנפגעו במלחמה.

בחודשים האחרונים, פרסמו מספר סוכנויות דירוג בינלאומיות עדכון תחזית לכלכלה הישראלית. בחודש נובמבר, פרסמה S&P את התחזית החצי שנתית, על פיה הצמיחה בישראל תעמוד על 0% בשנת 2024 ועל 2.2% בשנת 2025. במהלך ינואר 2025, פרסמה גם Moody's עדכון על כלכלת ישראל, שהגיע לאחר שהחל יישום הפעימה הראשונה של הפסקת האש בין ישראל לחמאס ברצועת עזה, ושימור הפסקת האש עם לבנון. להערכתה, הפחתת המתיחות תצמצם את הסיכון להיחלשות נוספת של המדדים הפיסקליים והכלכליים של ישראל. יחד עם זאת, הסוכנות הדגישה שאנו נמצאים עדיין בתקופה של חוסר וודאות והמגמה החיובית עלולה להיעצר.

סיכוני אשראי של המשק

במהלך שנת 2024, הורידו סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Fitch-I Moody's, S&P את דירוג האשראי של מדינת ישראל. בחודש אוגוסט 2024, הודיעה Fitch על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של A עם תחזית דירוג שלילית. לטענת Fitch, דירוג האשראי הופחת אז בשל התמשכות והתרחבות המלחמה, שהביאה עמה עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים ואי יציבות באזור. בסוכנות ציינו שלהערכתם המלחמה תימשך עד סוף שנת 2024 עם סיכון למעבר מכך. בשל כך, צפתה הסוכנות, שכלכלת ישראל תעמוד מול המשך הוצאות גבוהות עבור צרכים צבאיים מיידים ופגיעה בכל המשק ובמיוחד באזורי הלחימה.

בסוף חודש ספטמבר 2024, הודיעה Moody's על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל בשתי דרגות, מרמה של A2 לרמה של Baa1. כמו כן, הסוכנות השאירה את הדירוג באופק שלילי. הורדת דירוג זו הינה הפעם השנייה שבה Moody's הורידה את הדירוג של ישראל בשנת 2024. הפעם הראשונה הייתה בחודש פברואר 2024, אז החליטה Moody's להוריד את דירוגה של ישראל בדרגה אחת, מרמה של A1 לרמה של A2. על פי Moody's, ההורדה האחרונה בשתי דרגות שיקפה את הסיכון הגיאופוליטי שהתגבר באופן משמעותי. להערכת Moody's באותה עת, משך זמן המלחמה צפוי להימשך פרק זמן ארוך משמעותי מפרק הזמן אותו העריכה הסוכנות בתחילת שנת 2024. בספטמבר 2024, הסוכנות הדגישה שהיא כבר לא צופה התאוששות כלכלית מהירה וחזקה, כפי שנצפתה בעימותים קודמים אותם עברה מדינת ישראל בשנים האחרונות. למרות הערכה זו, בתחילת שנת 2025 Moody's פרסמה כאמור עדכון אופטימי יותר, שבו מעריכה כי הסכם הפסקת האש בעזה עשוי לצמצם פגיעה נוספת בדירוג האשראי של מדינת ישראל.

בתחילת חודש אוקטובר 2024, הורידה S&P את דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של A ותחזית הדירוג נותרה שלילית. גם בדירוג של S&P מדובר בהורדה שנייה מתחילת שנת 2024. ההורדה הראשונה בוצעה בחודש אפריל 2024, אז הורידה את הדירוג מרמה של AA- לרמה של A+. ההורדה השנייה בחודש אוקטובר, בוצעה מאחר שב-S&P הביעו חשש מהידרדרות המצב הפיסקלי של ישראל. כאמור, בתחזית החצי שנתית שפרסמה בנובמבר, צפתה הסוכנות צמיחה אפסית בישראל בשנת 2024, בניגוד למשרד האוצר שעדיין חזה צמיחה של 1.1%. מעבר לכך, בסוכנות

חזו צמיחה של 2.2% בלבד בשנת 2025, המהווה ירידה חדה של התחזית לעומת הצפי הקודם שעמד על 5%. כמו כן, הסוכנות העריכה שהגירעון בשנת 2024 יעמוד על שיעור של 9% מהתוצר וירד לשיעור של 6%-5% מהתוצר עד שנת 2027. חוזי ה-CDS לחמש שנים על ישראל, המספקים ביטוח כנגד חדלות פירעון של מדינה, נסחרים כעת ברמות של כ-85 נקודות בסיס. רמות אלו, מהוות ירידה משמעותית והתייצבות מול רמות השיא, שנצפו בתחילת חודש אוקטובר, אז נסחרו ברמה של מעל 165 נקודות בסיס. אומנם הירידה מציגה הערכה אופטימית יותר מצד משקיעים, אך עדיין מדובר ברמות הגבוהות משמעותית מהממוצע הרב שנתי ההיסטורי של ישראל, של כ-60 עד 70 נקודות בסיס.

תקציב המדינה

תחזית בנק ישראל, שפורסמה בחודש ינואר 2025, צופה שהגירעון בתקציב הממשלה בשנים 2025 ו-2026 יסתכם ב-4.7% וב-3.2% תוצר, בהתאמה. על פי התחזית, יחס החוב תוצר יעלה לרמה של 67% בשנת 2024 ול-69% בשנת 2025. בהשוואה לתחזית הקודמת מחודש אוקטובר, התחזית הנוכחית מגלמת תיקון כלפי מטה בגירעון, בשל הכנסות ממשים שלא היו צפויות ברבעונים הקודמים של השנה. בנוסף, בנק ישראל פרסם כאמור, תחזית ראשונית לשנת 2026 בה מעריך כי הגירעון צפוי לעמוד על 3.2% ויחס חוב תוצר צפוי לרדת לרמה של 67%. ירידת הגירעון שמתארת תחזית בנק ישראל, משקפת ירידה בנטל ההוצאה הביטחונית עם הירידה בהוצאות המלחמה שנדרשות בשנת 2025, על מנת לשקם מלאים ולהחזיר את הצבא לכשירות, זאת לצד גידול בבסיס תקציב הביטחון המקורי.

אינפלציה

המגמה בחודשים האחרונים של שנת 2024 הצביעה על ירידה בלחצים האינפלציוניים ומדד דצמבר 2024 שיקף מגמה זו ועמד על 0.3%- (לאחר צפי של 0.1%-). הירידה במדדים האחרונים הביאה את האינפלציה לרמה של 3.2% בשנת 2024, מעט נמוך מהערכת בנק ישראל שעמדה על 3.4%. בנק ישראל צופה ששיעור האינפלציה במהלך שנת 2025 ירד ויעמוד על 2.6%, לעומת צפי של 2.8% בעדכון הקודם מחודש אוקטובר. על אף האמור, שנת 2025 החלה עם עלייה של המדד מעל לציפיות, כאשר מדד חודש ינואר הציג עלייה של 0.6%. במהלך שנת 2026, האינפלציה צפויה להמשיך ולהתמתן לרמה של 2.3% בסוף השנה. בנק ישראל צופה כי בשנתיים הקרובות, נראה הקלה במגבלות בצד ההיצע, דבר שעשוי להפחית את הלחצים האינפלציוניים, אך במקביל, צפויה גם התאוששות מהירה יותר בצד הביקושים. למרות שעלייה בביקושים עשויה להביא לעליית מחירים, הבנק המרכזי עדכן את תחזית האינפלציה לשנת 2025 כלפי מטה, בעיקר עקב מגמת הייסוף בשקל שצפויה למתן את עליית המחירים בשנה הקרובה.

שוק הדיור

על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירות בישראל עלו במהלך שנת 2024 בכ-8%. בין הגורמים העיקריים לעלייה זו, היה המחסור של פועלים בענף הבינוי, אשר השפיע על משך זמן הבנייה ומספר סיומי הבנייה. המחסור בכח אדם, יחד עם עליית מחירי תשומות הבנייה, צפויים להמשיך לתמוך בעליית מחירי הדיור. יחד עם זאת, יש לקחת בחשבון שענף זה עבר בשנה האחרונה תהליך התייעלות שיכול למתן במעט את מגמת עליית המחירים.

שוק העבודה

במהלך הרבעון האחרון של שנת 2024, נראה כי יותר אנשים מצטרפים לכח העבודה ומגמה זו צפויה להימשך עם צמצום התמיכה הפיסקלית עבור המפונים מהצפון. בנק ישראל מעריך כי צמצום מספר המשרתים במילואים בשנת 2025, יקל את מגבלות ההיצע בשוק העבודה ויתמוך בהתאוששות היקף התעסוקה. שיעור האבטלה בתקופת התחזית צפוי להישאר נמוך ולעמוד על 3.1% בשנים 2025 ו-2026 בממוצע.

ריבית בנק ישראל

בתחילת שנת 2024, בנק ישראל הוריד את הריבית ב-0.25%, לרמה של 4.5% ומאז, הריבית נשארה ללא שינוי. עד ירידת המתחים הביטחוניים במהלך הרבעון האחרון של שנת 2024, בחרה הוועדה המוניתרית בעמדה מוניטרית שמרנית, כאשר המסר היה של יציבות ממושכת בגובה הריבית בתרחיש הבסיסי ופוטנציאל להעלאת הריבית, בתרחיש שבו תימשך העלייה בסביבת האינפלציה. עם ירידת המתחים הביטחוניים, נראה כי הבנק המרכזי יעקוב ביתר שאת אחר כיוונו של הלחצים האינפלציוניים. מחלקת המחקר של בנק ישראל מעריכה כי לאור סביבת אינפלציה נמוכה יותר הצפויה במהלך שנת 2025, הריבית במשק צפויה לרדת בין 0.25%-0.50% בממוצע, במהלך הרבעון האחרון של שנת 2025.

שער החליפין

האירועים הביטחוניים והגיאופוליטיים שפחתו בתקופה האחרונה, צפויים לתמוך בהתחזקות שער החליפין של השקל מול הדולר ומול יתר המטבעות.

הסביבה הגלובלית

בהתאם להערכותיהם של מספר מוסדות בין-לאומיים ובתי השקעות זרים, מחלקת המחקר של בנק ישראל ביצעה שינויים קלים בהערכותיה לגבי הכלכלה העולמית. על פי ההערכה, התוצר במשקים המפותחים יצמח בשיעורים של 1.5%-1.6% בשנים 2025 ו-2026, בהתאמה (עלייה של 0.1% בצמיחה בשנת 2025 לעומת התחזית האחרונה שפורסמה באוקטובר). הצמיחה הגלובלית החיובית נמשכת והיא נשענת על שוקי עבודה חזקים, התרחבות בענפי השירותים, לעומת התמתנות מסוימת בענפי התעשייה. בהתייחסות לסחר העולמי, מחלקת המחקר מעריכה כי הסחר צפוי לצמוח ב-2.4%-2.6% בשנים 2025 ו-2026, בהתאמה. תחזיות בתי ההשקעות לאינפלציה במשקים המפותחים עודכנו מעט כלפי מעלה, ל-2.3% (לעומת

2.1% (בתחזית אוקטובר) עבור שנת 2025 ו-2.2% עבור שנת 2026. התחזית של בתי ההשקעות לריבית הממוצעת במדינות המפותחות נותרה דומה, והיא עומדת על 2.9% בסוף שנת 2025 ועל 2.8% בסוף שנת 2026.

לאחר שלוש הורדות ריבית של 0.25% כל אחת, במהלך שנת 2024, הריבית בארה"ב עומדת על 4.5%. הבנק המרכזי בארה"ב עוקב אחר התפתחות האינפלציה בחודשים הקרובים ואחר ניהול מדיניותו הפיסקאלית של ממשל טראמפ. בהודעה האחרונה מחודש דצמבר 2024, ציין הפד את החששות מכך שהאינפלציה גבוהה מהערכה קודמת בשנת 2024 ושיתכן שהיקף הורדות הריבית בשנת 2025 יהיו פחותות יותר מהערכות קודמות. נכון לתחילת חודש מרס 2025, החוזים העתידיים בשווקים מגלמים שלוש הורדות ריבית של 0.25% במהלך שנת 2025. לאופן יישום מדיניות המכסים של הממשל החדש ברמה הגלובלית, עשויות להיות השפעות משמעותיות על הכלכלה העולמית ועל הסנטימנט בשווקי המניות.

יישום אגרסיבי של מדיניות מכסים, עלול להוביל למלחמת סחר בין ארה"ב לבין מספר כלכלות בעולם, ביניהן סין, קנדה ומקסיקו. על פי הפרסומים האחרונים, מדיניות המכסים תכלול הטלת מכסים בשיעור של 25% על סחורות מקנדה ומקסיקו שהן שותפות הסחר המובילות של ארצות הברית. כאמור, אם יישום זה יתממש, ההשלכות יכולות להוביל להאטה בצמיחה העולמית וללחצים אינפלציוניים, העשויים לגרום לפד להאט את קצב הורדת הריבית וזאת על מנת למנוע עלייה באינפלציה. חשוב לציין, שלמלחמת סחר בהיקף האמור, יהיו השלכות שליליות על רמת התודותיות בשוקי המניות ובשוקי המט"ח בעולם.

במהלך שנת 2024, מדד S&P 500 בארה"ב עלה בכ-23% ומדד הנאסד"ק 100 עלה בכ-25%. באירופה, מדד יורוסטוקס 600 עלה בכ-6% וביפן, מדד הניקיי הציג עלייה של כ-19%. מתחילת שנת 2025, הציגו המדדים העיקריים בארה"ב ירידות שנעו בין 0.5%-5.5%. באירופה, מדד היורוסטוקס 600 עלה בכ-8% וביפן, מדד הניקיי הציג ירידה של כ-6.4%.

בכלכלה הישראלית, שנת 2024 הייתה שנה חיובית בה המדדים המקומיים זינקו וצמצמו פערי ביצוע מול מדדי חו"ל, לאחר שבשנת 2023 הציגו נחיתות בביצועים, וזאת על אף המלחמה שהמשיכה להתנהל באזור ועל רקע הריבית הגבוהה. במהלך שנת 2024, מדד ת"א 35 ומדד ת"א 125 עלו בכ-28% ובכ-29%, בהתאמה. במדדים הענפיים, בלטו לחיוב מדד ת"א בנייה, שזינק במעל ל-43% בשנת 2024 ומדד ת"א בנקים, שעלה בכ-41% בתקופה זו. לעומתם, מדד ת"א טק עילית הציג עליה של כ-9% בלבד. מתחילת שנת 2025, המדדים המקומיים העיקרים הציגו תשואות נאות, שנעו בטווח של 4%-8.75%.

באפיק האג"ח המקומי, נרשמו עליות מתונות יותר בחוב הממשלתי במהלך שנת 2024, עם עליות שנעו בטווח של 1%-3.5%. באפיק הקונצרני, השווקים הציגו עליות שנעו בין 5.0%-8.5% בשנת 2024. שנת 2025 נפתחה אף היא במגמה חיובית, כאשר בחוב הממשלתי נרשמו עליות שנעו בטווח של 0.5%-2.3% ובאפיק הקונצרני נרשמו עליות של בין 0.8%-1.8%.

השפעות השינויים בריבית ובמדד המחירים לצרכן על פעילות הבנק ולקוחותיו

בשנת 2024, עלה מדד המחירים לצרכן ("ידוע") בשיעור של כ-3.4%. ריבית בנק ישראל הממוצעת עמדה בשנת 2024 על כ-4.5%, בדומה לשנת 2023. כמפורט בפרק "סקירת הסיכונים, סיכוני שוק" להלן, הבנק חשוף לסיכוני שוק, לרבות לסיכון ריבית. לסביבת הריבית הגבוהה היתה השפעה חיובית על הכנסות הבנק, אשר קוזזה בחלקה בהשפעת שינויי תמהיל פקדונות הציבור, עקב מעבר מפקדונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, לאפיקים אחרים הנושאים ריבית.

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם השפעות השינויים בריבית ובאינפלציה על לקוחותיו, ובכללן ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, ועדכוני הנחות למודלים שונים, בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק.

הבנק נקט שורה של צעדים, שמטרתם לסייע ללקוחות, נוכח עליית הריבית ובכלל זה, הציע חבילת הטבות ללקוחות פרטיים שכללה, בין היתר, הפחתת ריבית החובה על משיכת יתר והטבות לנטולי משכנתאות, וזאת ללקוחות שעמדו בתבחינים ובתנאים שנקבעו בתכנית. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה, בעקבות השינויים והאירועים כאמור, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק.

להלן התפתחות ההכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני ש"ח):

מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾				מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾			

(1) המרווח הפיננסי מחושב כפער בין הריבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחיר הכסף של הבנק, הנגזר ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים ומחושב על פי מודל פנימי. על כן, יש להתחשב בכך בעריכת ההשוואה בין מרווחי הבנק לבין מרווחים של תאגידים בנקאיים אחרים.

(2) כולל פעילות ניהול נכסים והתחייבויות.

בהתייחס לעלייה באינפלציה, לבנק חשיפה למדד המחירים לצרכן באופן שבו קיים עודף נכסים על התחייבויות צמודי מדד, בסכום של כ-9.3 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024, בהשוואה לכ-7.2 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2023. עליית המדד תרמה כ-309 מיליון ש"ח להכנסות הבנק בשנת 2024, בהשוואה ל-225 מיליון ש"ח בשנת 2023.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-2,371 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,172 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 9.2%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 19.0%, בהשוואה ל-19.7% בשנת 2023.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2024 בסך של 573 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-499 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2023, גידול בשיעור של 14.8%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי המניות ברבעון הרביעי של השנה עמדה על שיעור של 17.4%, בהשוואה ל-17.0% ברבעון המקביל אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב-%	במיליוני ש"ח		
1.3	5,108	5,172	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
	502	(16)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
12.6	4,606	5,188	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
4.2	1,510	1,574	עמלות והכנסות אחרות
3.5	2,877	2,977	הוצאות תפעוליות ואחרות
16.9	3,239	3,785	רווח לפני מסים
26.9	1,090	1,383	הפרשה למסים על הרווח
(34.5)	113	74	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
9.5	2,262	2,476	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
16.7	(90)	(105)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
9.2	2,172	2,371	המיוחס לבעלי מניות הבנק
	19.7%	19.0%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מהמתכונת בדוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו⁽²⁾

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
9,850	11,097	הכנסות ריבית
4,884	6,357	הוצאות ריבית
4,966	4,740	הכנסות ריבית, נטו
142	432	הכנסות מימון שאינן מריבית
5,108	5,172	סך הרווח המימוני המדווח
		בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(101)	1	רווחים (הפסדים) מממוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
58	232	רווחים מהשקעות במניות
(43)	233	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
5,151	4,939	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-309 מיליון ש"ח בשנת 2024, בהשוואה ל-225 מיליון ש"ח בשנת 2023.

(2) בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הריבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם ב-4,939 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,151 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור 4.1%. הקיטון מוסבר בעיקר מירידה במרווחי האשראי והפקדונות.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
באחוזים		
5.45	5.36	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
3.74	4.06	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית
1.71	1.30	פער הריבית הכולל
2.75	2.29	יחס בין ההכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

בשנת 2024, חלה ירידה של 0.46 נקודות האחוז ביחס בין הכנסות הריבית, נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית בהשוואה לשנת 2023. הירידה נובעת מקיטון בהכנסות הריבית, נטו, בעיקר מירידה בפער הריבית במגזר השקלי הלא צמוד כתוצאה מעליית הריבית על הפקדונות.

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגיד, נספחים.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2024 ב-16 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 502 מיליון ש"ח בשנת 2023. ההכנסה הפרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשנת 2024 ב-48 מיליון ש"ח כתוצאה מגביית חובות שנמחקו חשבונאית, בהשוואה ל-3 מיליון ש"ח בשנת 2023. ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשנת 2024 ב-32 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-505 מיליון ש"ח בשנת 2023. ההוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי בשנת 2023 נבעה מכך שבשנת 2023 בוצעה הגדלת הפרשה קבוצתית על מנת לשקף את החשש מהשפעות מאקרו כלכליות חזויות, לנוכח אי הוודאות בתנאים הכלכליים ששררו באותה תקופה (בין היתר, לאור פרוץ מלחמת חרבות ברזל).

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הרביעי של השנה ב-35 מיליון ש"ח. שיעור ההוצאה מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור עומד ברבעון הרביעי של השנה על 0.11%. ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי הסתכמה ברבעון הרביעי של השנה ב-41 מיליון ש"ח. ההוצאה הקבוצתית ברבעון משקפת את חוסר הוודאות הכלכלית לאור התמשכות מלחמת "חרבות ברזל".

להלן פרטים לגבי ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
115	112	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(118)	(160)	קיטון בהפרשה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(3)	(48)	הכנסה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
505	32	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
502	(16)	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
		מזה:
314	(44)	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי מסחרי
40	(27)	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי לדיור
148	54	הוצאות בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	1	הוצאות בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב
-	(0.04%)	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.42%	0.03%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.42%	(0.01%)	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2024 ב-1,553 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,502 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 3.4%. להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
211	190	ניהול חשבון
130	135	כרטיסי אשראי
738	827	פעילות בשוק ההון
213	209	הפרשי המרה
100	86	עמלות מעסקי מימון
110	106	עמלות אחרות
1,502	1,553	סך כל העמלות

הקיטון בהכנסות ניהול חשבון מוסבר, בין היתר, מוויתור על עמלות, במסגרת הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו להתמודדות עם השפעות המלחמה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2024 ב-2,977 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,877 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 3.5%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
1,766	1,739	משכורות והוצאות נלוות
321	359	אחזקה ופחת בנינים וציוד
122	134	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
668	745	הוצאות אחרות
2,877	2,977	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2024 ב-1,739 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,766 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 1.5%. הקיטון בהוצאות השכר נבע בעיקרו מירידה בהוצאות בגין מענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד. ירידה זו קווצה בחלקה בעליית השכר השוטף.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בשנת 2024 ב-359 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-321 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 11.8%. הגידול נובע בעיקר מהפרשה לירידת ערך של נכס זכות שימוש במסגרת מהלכי התייעלות.

הוצאות הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו בשנת 2024 ב-134 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-122 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 9.8% שנבע בעיקר מגידול בהיקף ההשקעה בנכסי תוכנה.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2024 ב-745 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-668 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 11.5%, שנבע, בין היתר, מגידול בהוצאות מחשב, תרומות, תקשורת, פרסום וסילוק.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2024 ב-1,383 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,090 מיליון ש"ח בשנת 2023. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2024 הגיע ל-36.5%, לעומת 33.7% בשנת 2023, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. שיעור המס האפקטיבי הושפע בעיקר מהכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 52 מיליון ש"ח ומהתשלום המיוחד כמפורט להלן.

בחודש מרס 2024, פורסם חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), תשפ"ד-2024. בהתאם לחוק, בנק שאינו בעל היקף פעילות קטן (בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) ישלם תשלום מיוחד בשיעור של 6% מהרווח בשנים 2024 ו-2025, עד לתקרה מסוימת. שיעור המס יחושב לפי החלק היחסי של התקופה ממועד כניסת החוק לתוקף, 1 באפריל 2024. כמו כן, ביום 14 באפריל 2024, פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון, התשפ"ד-2024) הקובע את העלאת המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. אולם, בנק אשר יהיה כפוף לתשלום של 6% על הרווח בשנת 2025 בהתאם לחוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), תשפ"ד-2024 המתואר לעיל, ישלם מס רווח ומס שכר בשיעור של 17%. השפעת הגידול בשיעור מס הרווח על יתרת המסים הנדחים הסתכמה בהכנסה בסך של 13 מיליון ש"ח והוכרה במהלך שנת 2024 בסעיף הפרשה למסים על הרווח בדוח רווח והפסד (ראה גם באור ד'8 לדוחות הכספיים).

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2024 ב-74 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113 מיליון ש"ח בשנת 2023. הירידה נובעת בעיקר מרווח מהשלמת עסקת המכר של בית כאל בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2024 ב-2,348 מיליון ש"ח, סכום זה מורכב מהרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 2,371 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 17 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 40 מיליון ש"ח.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2023 ו-2024 ראה נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

מערך טכנולוגיות המידע

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (IT) לבנק ולחברות הבת האחרות.

מתף מנהלת ומתפעלת את תשתיות המיחשוב, המערכות, מוצרי התוכנה והגנת הסייבר הנדרשים לבנק ולחברות הקבוצה לרבות ממשקים וערוצי הדיגיטל ללקוחות.

במסגרת פעילותה, מתף משקיעה משאבים רבים בדיגיטל, דאטה וחדשנות, ומיישמת את אסטרטגיית הדיגיטל והדאטה של קבוצת הבנק. כמו כן, מתף מבצעת תוכנית רב שנתית למודרניזציית תשתיות המחשוב ומערכות הליבה ומספקת כלים המאפשרים לקבוצת הבנק להתייעל באמצעות אוטומציה ורובוטיקה, תוך שמירה על תשתיות עדכניות ויכולות גבוהות של הגנה ממתקפות סייבר.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת לרוב עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי יחל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של שירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2023				שנת 2024				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
40	-	-	40	44	-	-	44	עלויות בגין שכר ונלוות
3	-	-	3	3	-	-	3	עלויות בגין מיקור חוץ
90	-	-	90	122	-	-	122	עלויות רכישה או רישיונות שימוש
26	-	26	-	34	-	34	-	עלויות ציוד, בנינים ומקרקעין
159	-	26	133	203	-	34	169	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2024				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
391	2	65	324	436	2	74	360	סך הכל עלות מופחתת
107	-	-	107	110	-	-	110	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2023				שנת 2024				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
234	-	3	231	223	-	4	219	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות
76	-	-	76	83	-	-	83	הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים
54	-	20	34	55	-	19	36	הוצאות בגין מיקור חוץ
143	-	23	120	157	-	24	133	הוצאות בגין פחת
32	31	1	-	32	30	2	-	הוצאות אחרות
539	31	47	461	550	30	49	471	סך הכל

למידע נוסף בדבר שיפורים טכנולוגיים וחדשנות, ראה פרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-248,563 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-221,593 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 12.2%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב- %	במיליוני ש"ח		
10.0	117,622	129,416	אשראי לציבור, נטו
27.5	26,985	34,396	ניירות ערך
12.1	68,866	77,175	מזומנים ופקדונות בבנקים
12.4	191,125	214,755	פקדונות הציבור
(6.0)	4,767	4,479	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
11.3	12,071	13,430	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב- %	במיליוני ש"ח		
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
18.4	141	167	אשראי תעודות
4.2	9,296	9,690	ערבויות והתחייבויות אחרות
35.4	2,617	3,544	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
9.9	11,245	12,359	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
3.1	10,337	10,661	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
15.5	853	985	מסגרות להשאלת ניירות ערך
27.5	10,475	13,356	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
12.9	44,964	50,762	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
						במיליוני ש"ח
17,643	242	361	22,014	235	357	חוזי ריבית
84,419	1,355	1,102	117,071	1,212	921	חוזי מטבע
62,168	2,185	2,186	75,368	1,280	1,281	חוזים בגין מניות
157	2	2	627	6	6	חוזי סחורות ואחרים
164,387	3,784	3,651	215,080	2,733	2,565	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-129,416 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-117,622 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 10.0%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר		שינוי		31 בדצמבר		
2023	2024			2023	2024	
%	%	ב- %	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח
						מטבע ישראלי
80.9	78.3	6.5	6,219	95,191	101,410	- לא צמוד
13.1	12.5	5.0	771	15,366	16,137	- צמוד למדד
5.5	8.6	71.6	4,640	6,477	11,117	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
0.5	0.6	27.9	164	588	752	פריטים לא כספיים
100.0	100.0	10.0	11,794	117,622	129,416	סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

31 בדצמבר			
השינוי	2023	2024	
ב- %	במיליוני ש"ח		
26.9	35,245	44,725	עסקים גדולים
(1.3)	7,442	7,342	עסקים בינוניים
0.4	18,093	18,160	עסקים קטנים וזעירים
4.2	22,181	23,118	משקי בית ללא הלוואות לדיור
2.7	35,450	36,396	הלוואות לדיור
39.8	98	137	בנקאות פרטית
60.3	731	1,172	גופים מוסדיים
9.9	119,240	131,050	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2024 ב-181,069 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-162,564 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 11.4%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			ענף משק
חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	שינוי	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור		
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח		
42.9	15.1	24,613	19.4	35,167		שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
9.6	15.5	25,125	15.2	27,542		בינוי ונדל"ן
1.3	6.5	10,611	6.0	10,750		תעשייה
4.8	6.1	9,895	5.7	10,367		מסחר
6.3	47.2	76,797	45.1	81,654		לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
0.4	9.6	15,523	8.6	15,589		אחרים
11.4	100.0	162,564	100.0	181,069		סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

31 בדצמבר 2024					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
		במיליוני ש"ח			
1.	שירותים פיננסיים	2,759	114	2,873	483
2.	שירותים פיננסיים	2,417	140	2,557	537
3.	שירותים פיננסיים	1,780	98	1,878	958
4.	שירותים פיננסיים	1,738	41	1,779	205
5.	שירותים פיננסיים	1,427	5	1,432	205
6.	שירותים פיננסיים	867	426	1,293	829

31 בדצמבר 2023					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
		במיליוני ש"ח			
1.	שירותים פיננסיים	1,190	290	1,480	672
2.	שירותים פיננסיים	1,360	25	1,385	218
3.	שירותים פיננסיים	1,131	4	1,135	1,135
4.	שירותים פיננסיים	195	701	896	896
5.	שירותים פיננסיים	741	124	865	432
6.	שירותים פיננסיים	816	22	838	34

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2024, כאמור בבאור ג.29 לדוחות הכספיים, 40% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כולל 19% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כולל 41% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור ג.29 לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד:

31 בדצמבר 2024						תחום אשראי ללווה	
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	באלפי ש"ח	
						במיליוני ש"ח	
2	1,163	2,494	3,657	139	3,518	מ-1,600,000 עד 2,000,000	
-	-	-	-	-	-	מ-2,000,000 עד 2,400,000	
1	537	2,020	2,557	140	2,417	מ-2,400,000 עד 2,800,000	
1	483	2,390	2,873	114	2,759	מ-2,800,000 עד 3,200,000	
4	2,183	6,904	9,087	393	8,694	סך הכל	

31 בדצמבר 2023						תחום אשראי ללווה	
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	באלפי ש"ח	
						במיליוני ש"ח	
13	5,464	2,773	8,237	2,662	5,575	מ-400,000 עד 800,000	
5	3,298	1,237	4,535	851	3,684	מ-800,000 עד 1,200,000	
2	890	1,975	2,865	315	2,550	מ-1,200,000 עד 1,600,000	
20	9,652	5,985	15,637	3,828	11,809	סך הכל	

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה ב-34,396 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-26,985 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 27.5%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		31 בדצמבר		
2023	2024	2023	2024	
	%		במיליוני ש"ח	
93.8	90.3	25,304	31,042	אגרות חוב ממשלתיות
3.5	5.3	956	1,827	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
0.7	0.9	182	307	אגרות חוב קונצרניות
2.0	3.5	543	1,220	מניות ⁽²⁾
100.0	100.0	26,985	34,396	סך הכל

- (1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.
(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות והשקעה בקרנות גידור.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום 31 בדצמבר				31 בדצמבר		
2023	2024	שינוי		2023	2024	
%	%	ב- %	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
38.7	49.6	63.4	6,619	10,434	17,053	מטבע ישראלי
6.9	6.0	10.5	197	1,874	2,071	- לא צמוד
52.4	40.9	(0.6)	(82)	14,134	14,052	- צמוד למדד
2.0	3.5	124.7	677	543	1,220	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	27.5	7,411	26,985	34,396	פריטים לא כספיים
						סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2024:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	
1,220	209	3	1,008	מניות וקרנות
18,351	-	-	18,351	אגרות חוב ממשלתיות במטבעי ישראלי
773	-	73	700	אגרות חוב קונצרניות ואגרות חוב של בנקים במטבעי ישראלי
14,052	-	14,033	19	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח
34,396	209	14,109	20,078	סך הכל
100.0	0.6	41.0	58.4	% מהתיק

- * מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.
** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות:

31 בדצמבר		
2023	2024	
	במיליוני ש"ח	
3,189	4,158	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,209 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 3,078 מיליון ש"ח)
10,647	9,608	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 9,483 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 10,407 מיליון ש"ח)
144	71	קנדה
75	100	המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (3 מדינות; 31.12.23 - 3 מדינות)
79	115	אירופה (4 מדינות; 31.12.23 - 3 מדינות)
14,134	14,052	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 2% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח - מסתכמות ב-14,052 מיליון ש"ח (3,853 מיליון דולר) (כולל בעיקר אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,209 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלת ארצות הברית בסך של 9,483 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade), מזה כ-94% בקבוצת דירוג A ומעלה. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאינו ממשלה) אינה עולה על 2% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-1.5 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-8 מיליון ש"ח (2 מיליון דולר), בהשוואה ליתרת הפסדים של כ-8 מיליון ש"ח (2 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2023.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
381	583	בנקים
23	62	חשמל ומים
26	48	בניה ונדל"ן
20	18	שירותים פיננסיים
10	19	תעשיה
29	31	תחבורה
-	12	מסחר
489	773	סך הכל

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2024 עמדה על 92 מיליון ש"ח (58 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).
נכון ליום 25 בפברואר 2025, יתרת ההפסדים לפני השפעת המס, הסתכמה ב-8 מיליון ש"ח (5 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-77,175 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68,866 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 12.1%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-214,755 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-191,125 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 12.4%.
להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		31 בדצמבר		שינוי		
2023	2024	2023	2024	במיליוני ש"ח	ב-%	
%	%	במיליוני ש"ח				
		150,675	173,406	22,731	15.1	מטבע ישראלי
78.8	80.7	5,614	4,784	(830)	(14.8)	- לא צמוד
3.0	2.2	34,248	35,809	1,561	4.6	- צמוד למדד
17.9	16.7	588	756	168	28.6	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
0.3	0.4	191,125	214,755	23,630	12.4	פריטים לא כספיים
100.0	100.0					סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
15.3	24,014	עסקים גדולים
(5.1)	6,566	עסקים בינוניים
-	26,553	עסקים קטנים וזעירים
-	72,216	משקי בית
6.1	12,449	בנקאות פרטית
38.0	72,957	גופים מוסדיים
12.4	214,755	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 624 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-481 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 29.7%.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-4,479 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,767 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, קיטון בשיעור של 6.0%.

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2023 ו-2024 ראה נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2024 ב-13,430 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,071 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 11.3%. השינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק הושפע מהרווח הנקי בסך של 2,371 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן בסך של 17 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 40 מיליון ש"ח ומקיסטון בגין דיבידנד ששולם בסך של 989 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

יחסי הון מינימליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדוח. יצוין, כי בהתאם להוראת שעה מיום 27 באפריל 2020, הדרישה, כאמור, לא תחול בגין הלוואות לדיור (הן למטרת דיור והן לכל מטרה) שאושרו החל מיום 19 במרס 2020 ועד לתום תוקף הוראת השעה (30 בספטמבר 2021). ביום 27 בדצמבר 2021, במסגרת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על העמדת הלוואות לדיור, נקבע, כי דרישת ההון הנוספת האמורה תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2024 הינם 9.23%-I-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
- תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
- מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.

למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2024 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.35% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, לרבות סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הריבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל התאמות לסביבת המשק הנוכחית ומביא לידי ביטוי גם את השפעותיה האפשריות של המלחמה.

למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2024 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר האריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021. היקף תכניות התייעלות בכח אדם משנת 2018 ומשנת 2020, בגין חלות ההקלות עמד על סך של 118 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, היה מביא לקיסטון של 0.01% ביחסי הלימות ההון.

יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כלל, בין היתר, עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 299, לפיו נקבע, כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של תאגיד בנקאי, הוא רשאי לפרוס את הקיטון האמור, על פני שלוש שנים (להלן: "תקופת המעבר"). ללא ההקלה, כאמור, היישום של הכללים הנ"ל, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, היה מביא לקיטון של 0.01% ביחסי הלימות ההון.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכוני האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 בספטמבר 2023, בוצע כנדרש. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע גם בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
12,292	13,666	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
3,569	2,714	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
15,861	16,380	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
97,053	107,387	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
886	979	סיכון אשראי
10,360	12,477	סיכוני שוק
108,299	120,843	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
11.35%	11.31%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
14.65%	13.55%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.24%	9.23%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.50%	12.50%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 11.31%, בהשוואה ל-11.35% ליום 31 בדצמבר 2023. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 13.55%, בהשוואה ל-14.65% ליום 31 בדצמבר 2023.

ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-16,380 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,861 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 3.3%. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 2,371 מיליון ש"ח, מגידול בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי הכשירה להיכלל בהון רובד 2 בסך של 138 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 17 מיליון ש"ח, ומאידך, גידול זה קוזז דיבידנד ששולם בסך של 989 מיליון ש"ח, מפדיון מכשירי הון בסך של 204 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 40 מיליון ש"ח ומהשקעה במכשירי הון פיקוחיים של בנקים אחרים בסך של 789 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-120,843 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-108,299 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 11.6%, אשר נבע בעיקר מגידול באשראי לציבור ומגידול שנובע מהשפעת הורדת דירוג מדינת ישראל על החשיפות המקומיות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולגופים פיננסיים. הורדת הדירוג בחודש אפריל 2024 מרמה של AA- לרמה של A+ הביאה לירידה של 0.21%-0.26% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה. להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות על ידי חברת הדירוג S&P, יגרום הדבר לירידה של 0.33%-0.39% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	באחוזים	
		בנק מסד בע"מ
18.06%	18.03%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
19.16%	19.12%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתו נתנה הקלה בדרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%). לעניין הפחתת דרישות המינוף נקבע במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 20 בדצמבר 2023, כי ההקלה תחול עד ליום 31 בדצמבר 2025. תאגיד בנקאי שינצל הקלה זו ביום 31 בדצמבר 2025, יידרש לשוב ליחס המינוף הנדרש בטרם הוראת השעה בתוך שני רבעונים, כך שבתום תוקף הוראת השעה, יחול על הבנק יחס מינוף מזערי בהתאם ליחס המינוף בפועל או היחס המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2024 עומד על 5.18%, בהשוואה ל-5.26% ליום 31 בדצמבר 2023.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת רווחים שאימץ דירקטוריון הבנק, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבור 24.א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2023.

מאז פרוץ המלחמה, שלח המפקח על הבנקים למערכת הבנקאית את המכתבים הבאים בנושא "תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים": מכתב מיום 12 בנובמבר 2023, בו נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה לתאריך המכתב, על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי המשכיותה והיקף השפעתה על המשק; מכתב מיום 5 במרס 2024, ובו דרישה דומה, על רקע הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק, המחייבים משנה זהירות בנושא; ומכתב מיום 16 במאי 2024, בו מציין המפקח, כי המצב הגיאופוליטי הנוכחי מחייב המשך בחינה שמרנית ומושכלת של תכנון ההון ומדיניות חלוקת דיבידנד, תוך שימת לב ליחסי ההון בפועל ולכריות ההונית הנדרשות בתרחישים האפשריים השונים.

בשים לב למכתבי המפקח על הבנקים האמורים, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 11 במרס 2025, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 228 מיליון ש"ח (ברוטו) המהווים, ביחד עם חלוקות הדיבידנד, שאושרו בשלושת הרבעונים האחרונים של שנת 2024, חלוקת דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי של שנת 2024.

מובהר, כי לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, לאור ההתפתחויות והשפעתן על המשק ועל הבנק.

המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 19 במרס 2025 ויום התשלום יהיה ביום 27 במרס 2025. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

להלן פרטים בדבר דיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2023:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
21 במרס 2023	4 באפריל 2023	268	2.67
17 במאי 2023	1 ביוני 2023	220	2.19
15 באוגוסט 2023	31 באוגוסט 2023	220	2.19
28 בנובמבר 2023	14 בדצמבר 2023	90	0.90
12 במרס 2024	31 במרס 2024	269	2.68
28 במאי 2024	17 ביוני 2024	228	2.27
15 באוגוסט 2024	2 בספטמבר 2024	244	2.44
24 בנובמבר 2024	10 בדצמבר 2024	248	2.47

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור א'28 לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור א'28 לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנסתיימה		
לשנה שנסתיימה		לשנה שנסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	2023	2024	
ב-%		במיליוני ש"ח		
12.8	12.7	1.4	856	עסקים גדולים
6.0	5.7	(4.0)	398	עסקים בינוניים
22.9	20.8	(7.5)	1,514	עסקים קטנים וזעירים
50.4	48.8	(1.4)	3,338	משקי בית
3.4	3.6	10.3	223	בנקאות פרטית
6.3	6.5	5.3	417	גופים מוסדיים
(1.8)	1.9		(116)	ניהול פיננסי
100.0	100.0	1.9	6,618	סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
359	438	עסקים גדולים
140	163	עסקים בינוניים
419	443	עסקים קטנים וזעירים
1,015	1,006	משקי בית
85	88	בנקאות פרטית
139	144	גופים מוסדיים
15	89	ניהול פיננסי
2,172	2,371	סך הכל

* כולל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2024				
עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
1,043	312	687	2,042	1,148	324	673	2,145	הכנסות ריבית, נטו
358	70	169	597	366	74	171	611	הכנסות שאינן מריבית
1,401	382	856	2,639	1,514	398	844	2,756	סך הכנסות
44	(2)	(84)	(42)	189	57	68	314	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
644	120	245	1,009	682	127	232	1,041	הוצאות תפעוליות ואחרות
443	163	438	1,044	419	140	359	918	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
18,196	7,367	36,852	62,415	19,343	7,588	32,256	59,187	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
18,160	7,342	44,725	70,227	18,093	7,442	35,245	60,780	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
26,659	6,325	19,828	52,812	26,038	6,411	16,140	48,589	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
26,553	6,566	24,014	57,133	26,560	6,919	20,831	54,310	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים בשנת 2024, בהשוואה לשנת 2023

סך כל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-2,042 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,145 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 4.8%, אשר נבע בעיקר מירידה בהיקפי הפעילות במגזר העסקים הקטנים והזעירים.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-597 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-611 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 2.3%, אשר נבע מירידה בהכנסות מהפרשי המרה ובהכנסות מעמלות מעסקי מימון.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-42 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 314 מיליון ש"ח (ראה הסבר בפרק רווח ורווחיות לעיל). ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,009 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,041 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 3.1%, אשר נבע בעיקר מקיטון בהוצאות השכר, המוסבר מירידה בהוצאות בגין מענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-1,044 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-918 מיליון ש"ח בשנת 2023. הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקר מקיטון בהפרשה להפסדי אשראי, שקוּוּז בחלקו בירידה בהכנסות ריבית נטו.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-62,415 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-59,187 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 5.5%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-70,227 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-60,780 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 15.5%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-52,812 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,589 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 8.7%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-57,133 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-54,310 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 5.2%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024			
משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,667	131	2,798	2,667	131	2,798	הכנסות ריבית, נטו
625	115	740	625	115	740	הכנסות שאינן מריבית
3,292	246	3,538	3,292	246	3,538	סך הכנסות
26	1	27	26	1	27	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,555	103	1,658	1,555	103	1,658	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,006	88	1,094	1,006	88	1,094	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
57,298	101	57,399	57,298	101	57,399	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
59,514	137	59,651	59,514	137	59,651	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
73,087	12,089	85,176	73,087	12,089	85,176	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
72,216	12,449	84,665	72,216	12,449	84,665	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזרי האנשים הפרטיים בשנת 2024, בהשוואה לשנת 2023

סך כל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-2,798 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,862 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 2.2%, אשר נבע מירידה בברווז מפעילות מתן אשראי.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-740 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-699 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 5.9%, אשר נבע בעיקר מעליה בהכנסות מפעילות בשוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-27 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-188 מיליון ש"ח בשנת 2023 (ראה הסבר בפרק רווח ורווחיות לעיל). ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,658 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,583 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 4.7%, שנבע בין היתר, מגידול בהוצאות מחשב, תקשורת ופרסום.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-1,094 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,100 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 0.5%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-57,399 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,393 מיליון ש"ח בשנת 2023.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-59,651 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,729 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 3.3%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-85,176 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80,105 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 6.3%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו ב-84,665 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-83,940 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 0.9%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו ב-130 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 116 מיליון ש"ח בשנת 2023. הגידול בסך ההכנסות הושפע, בין היתר, מגידול ברווחים מהשקעה במניות ומימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, שהסתכמו ב-233 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסדים בסך של 43 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בסך של 276 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-89 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח מוסבר בעיקר מגידול ברווחים מהשקעה במניות וברווחים ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב כאמור לעיל. רווח זה קוזז בחלקו בירידה בחלק הבנק ברווחי כאל.

סך ההכנסות מפעילות למסחר המשויכות למגזר זה, הסתכמו ב-123 מיליון ש"ח. סך הכנסות הריבית, נטו (באור 2 לדוחות הכספיים) והכנסות המימון שאינן מריבית (באור 3 לדוחות הכספיים), בגין פעילויות למטרת מסחר, הסתכמו ב-130 מיליון ש"ח. הפער בסך של 7 מיליון ש"ח נובע מהכנסות מפעילות בנגזרים למטרת מסחר, אשר אינן משויכות למגזר זה.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה ב-681 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-12,535 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,804 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 6.2%. סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם ב-1,336 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,173 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 13.9%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בשנת 2024 ב-215.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-184.0 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 17.3%. חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בשנת 2024 ב-110.1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-93.5 מיליון ש"ח בשנת 2023, גידול בשיעור של 17.8%. ביום 30 ביוני 2024, חילק בנק מסד דיבידנד בסך של 60 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-31 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי עמדה בשנת 2024 על 17.3%, בהשוואה ל-17.3% בשנת 2023. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 19.12%, בהשוואה ל-19.16% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 18.03%, בהשוואה ל-18.06% בסוף שנת 2023. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 בספטמבר 2023 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראכרט". השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה ב-842 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 12.8%, בהשוואה ל-14.3% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 11.8%, בהשוואה ל-13.3% בסוף שנת 2023.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשנת 2024 ב-87.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-127.0 מיליון ש"ח בשנת 2023, קיטון בשיעור של 30.8%. הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מהשפעות חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד, כלהלן:

- א. רישום רווח בסך של כ-231 מיליון ש"ח בגין השלמת עסקת מכירת בית כאל בגבעתיים. חלק הבנק ברווח האמור הינו 58 מיליון ש"ח.
- ב. במסגרת הסכם הפצה משותפת עם חברת אל-על, הוקנתה לאל-על, בין היתר, אופציה מסוג "פאנטום" אשר תקנה לה זכות כלכלית בכאל כמפורט בדוח הדירקטוריון, פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוחות הכספיים לשנת 2022. רישום האופציה כאמור, הקטין את הרווח הנקי של כאל ברבעון הראשון של שנת 2023 ב-37 מיליון ש"ח.

תוצאות הפעילות של כאל בשנת 2024 הושפעו מאירועים בעלי אופי חד פעמי, כלהלן:

- א. נוכח ההיפרדות הצפויה מבנק דיסקונט, אישר דירקטוריון כאל את מכירת חלקה של כאל ב"קמפוס דיסקונט" לדיסקונט ליסינג. עם השלמת העסקה, כאל הכירה, ברבעון הרביעי של שנת 2024, ברווח נקי (בניכוי הפחתות הכרוכות במכירה ובהשפעת המס) בסך של כ-41 מיליון ש"ח. מנגד, נרשמו הוצאות בסך של 37 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס, בגין עלויות הכרוכות במעבר לבית כאל בבני ברק.
- ב. הוצאה משערוך אופציה מסוג "פאנטום" אשר הוקנתה לאל-על בסך של 29 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.
- ג. הפחתת רכיבי פיתוח מסוימים, הקשורים בעיקר לפרויקט החלפת המחשב של כאל בסך של 16 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.
- ד. מימוש מניות ויזה אינק בסך של 20 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.

ביום 31 בדצמבר 2024, חילקה כאל דיבידנד בסך של 100 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-28 מיליון ש"ח.

ביום 30 בינואר 2023, פורסמו תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023 (להלן - "התקנות"). בהתאם לדיווחי כאל ובהתאם לחוק הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ולתקנות, חלה על בנק דיסקונט בע"מ, השולט בכאל, החובה למכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק בכאל, וזאת עד תום שלוש שנים מיום פרסום התקנות או עד תום ארבע שנים בנסיבות מסוימות, ככל שיוחלט על מתווה של הנפקה לציבור. כמו כן, לעניין המכירה יחולו ההוראות שנקבעו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017. ביום 23 ביולי 2024, פורסם חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 31), התשפ"ד-2024, במסגרתו בוצעו התאמות מסוימות ונקבע, כי לוחות הזמנים למכירה יוארכו בחמישה עשר חודשים (עד חודש מאי 2027, או אם יופחתו שיעורי אחזקות דיסקונט בכאל ל-40% או פחות - עד חודש מאי 2028). כמו כן, אושרו תיקונים המאפשרים את מכירת כאל לידי גוף מוסדי או גוף ריאלי משמעותי. עוד נקבע, כי גם בנק בעל היקף פעילות בינוני (שהיקף נכסיו הינו בין 5% ל-10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל), וכולל, נכון למועד פרסום הדוחות, את הבנק, לא ישלוח בתאגיד שהוא סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בתיקון, ושכולל, נכון להיום, את חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כאל"). בנוסף, נקבעה הוראת מעבר על פיה בנק בעל היקף פעילות בינוני שהחזיק אמצעי שליטה בסולק שהוא בעל

היקף רחב והפך שולט בו, בלא שהגדיל את אחזקותיו, יהיה רשאי להמשיך לשלוט באותו סולק עד תום שנתיים ותשעה חודשים מהמועד שבו הפך לשולט. כן נאסר על בנק בעל היקף פעילות בינוני לפעול כסולק בעל היקף פעילות רחב. יובהר כי בהתאם לחוק אין מניעה, כי הבנק ימשיך להחזיק בכאל או יפעל כסולק בהיקף פעילות שאינו רחב.

ראה באור 25 לדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות נגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים אשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכונים ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, וכן תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתים על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימים יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהלת הסיכונים הראשית הינה חברת הנהלה ונושאת באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
 - ו"ח ליליה קפלן מכהנת כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית (CRO), כמנהלת הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהלת המשכיות העסקית.
 - סיכונים האשראי מנוהלים, החל מיום 1 ביולי 2024, על ידי רו"ח ורד גולן, ראש החטיבה העסקית. עד ליום זה, נוהלו סיכונים האשראי על ידי מר בנצי אדירי, אשר פרש מהבנק.
 - הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
 - סיכון האסטרטגיה מנוהל על ידי גב' שירלי שהם קליין, ראש המערך לבנקאות מתקדמת.
- סיכונים הציות מנוהלים על ידי גב' זיוה ברק, אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהלת את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, היא מכהנת כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI ותחת אחריותה נמצא גם תחום ההגנה על הפרטיות. סיכונים ה-ID מנוהלים, החל מיום 16 בינואר 2025, על ידי גב' ליאורה שכטר, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ. עד ליום 16 בנובמבר 2024, נוהלו הסיכונים על ידי מר אופיר קדוש, אשר פרש מהבנק. עד לכניסתה של גב' שכטר לתפקידה, מילאה את מקומו כמנהלת סיכונים ה-ID הגב' איריס לבנון, משנה למנכ"ל מתף.
- סיכונים הסייבר מנוהלים על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
- הסיכונים המשפטיים מנוהלים, החל מיום 1 בדצמבר 2024, על ידי עו"ד מוריה הופטמן דורון, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי. עד ליום 30 בנובמבר 2024, נוהלו הסיכונים על ידי עו"ד חביבה דהן, אשר פרשה לגמלאות.
- סיכון המוניטין מנוהל על ידי רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ז. סיכונים נוספים וביניהם, סיכונים הרגולציה והחקיקה, מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, מתבצע בכל חברה בת שלה פעילות עסקית, בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת, המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת. בחברה הבת הבנקאית מהנה סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך הסיכונים מוצגת סקירת מנהלת הסיכונים הראשית על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרים בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שנקטו על ידי הבנק ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2024, בדגש על השפעות העלייה בסביבת האינפלציה, השינויים במדיניות המוניטרית ועליית תשואות בכל הטווחים, אשר השלכותיהם עלולים לבוא לידי ביטוי בצמיחה שלילית ובשיעור אבטלה עולה. בנוסף, עודכנו תרחישי המלחמה והתרחיש הגלובלי.

תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה. ביום 9 באפריל 2024, התקבל מכתב מבנק ישראל לביצוע מבחן קיצון המבוסס על תרחיש אחיד לשנת 2023. הבנק הגיש לבנק ישראל את התוצאות ומסמכי המתודולוגיה כנדרש, ביום 11 ביולי 2024. יחסי ההון של הבנק שהתקבלו בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות. ביום 6 בפברואר 2025, התקבל מכתב מבנק ישראל לביצוע מבחן קיצון המבוסס על תרחיש אחיד לשנת 2024 - להגשה עד ליום 8 במאי 2025. התרחיש מתמקד בחשש מפני התדרדרות במצבה הגאופוליטי של מדינת ישראל, לצד התמשכות והעמקת המלחמה בכמה זירות.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

סיכון אשראי

כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל, מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. בהחלטת הריבית שפרסם בחודש ינואר 2024, הפחית בנק ישראל את הריבית ב-0.25% לרמה של 4.5% ומאז הותיר את הריבית ללא שינוי. סביבת הריבית הגבוהה, לצד סביבת האינפלציה הגבוהה, מגדילות את הוצאות המימון של משקי הבית והגופים העסקיים, מייקרות את ההוצאות השוטפות ועלולות להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

מאז פרוץ המלחמה, נבחנו ההשפעות האפשריות על לקוחות הבנק במגזרי הפעילות השונים, עקב המצב הביטחוני והתנודתיות בשערי המטבעות וניירות הערך. כמו כן, מבוצע מעקב מתמשך אחר לווים שעלולים להיות מושפעים יותר מהמצב. בנוסף, הבנק תמך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ואפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות נשוא המתווה, בתנאים מסוימים. כמו כן, ניתנו הלוואות במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה. בבנק מתבצע מעקב אחר התפתחות כמות החשבונות וסך החובות להם ניתנה האפשרות לדחיית תשלומים, בהתאם למתווה בנק ישראל, וההתפלגות שלהם על פי מדדים שונים, כחלק ממכלול תיק האשראי, בין היתר, דירוג וסיווג הלווים, כושר ההחזר, היקף החוב, היסטוריית הפרעון של הלווים, פיגור בתשלומים וקריטריונים נוספים להערכת הסיכון. כמו כן, מתבצעת הערכה שוטפת לאיכות האשראי. כמו כן, בתחשיב ההפרשות להפסדי אשראי, נלקח בחשבון כי יתכן ובסיום תקופת ההקלות שפורסמו על ידי הרגולטור, עלולים לצוף קשיים תזרימיים אצל לווים מסוימים להם ניתנו אותן הקלות. יש לציין, כי יתרת ההלוואות בגין תקופת הדחייה טרם הסתיימה, ירדה משמעותית בחודשים האחרונים, והינה בהיקף נמוך ביחס לסך האשראי. נכון ליום 28 בפברואר 2025, יתרת ההלוואות בגין נדחו תשלומים הינה בסך של כ-4,004 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל מסתכמת לסך של 236 מיליון ש"ח.

מדיניות ותיאבון סיכון

מדיניות האשראי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה ובצרכים העסקיים, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה. דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי, באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיקוף של הבנק וכן תחומים בהם לא יינתן אשראי, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- בבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי, בחתכים שונים, על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה וביניהם מסמך הסיכונים הרבעוני, במסגרתו, בין היתר, נסקרת התפתחות תיק האשראי, מדווחים הערכת סיכון האשראי לפי ענפי משק בחתכים שונים, עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה, בחינת יתרת החובות הבעייתיים וההפרשה להפסדי אשראי, כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 31 בדצמבר 2024, הסתכם ב-1,927 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,129 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, קיטון בשיעור של 9.5%. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2024 על 1.1%, בהשוואה ל-1.3% בסוף שנת 2023. 17.2% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 27.2% לענף הנדל"ן, 17.6% לענף המסחר ו-27.0% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיר. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.3%, בהשוואה ל-1.5% בסוף שנת 2023. למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור ב.29(1). לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2024				
סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
								במיליוני ש"ח
115,928	21,289	34,961	59,678	127,563	22,307	35,918	69,338	סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי ⁽¹⁾
42,127	16,682	2,430	23,015	49,319	18,003	3,902	27,414	סיכון אשראי מאדני
158,055	37,971	37,391	82,693	176,882	40,310	39,820	96,752	סיכון אשראי חוץ מאדני ⁽³⁾
								סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
1,972	586	216	1,170	1,955	678	239	1,038	לא בעייתי
1,082	174	68	840	1,085	167	56	862	בעייתי צובר
690	91	205	394	668	106	183	379	בעייתי לא צובר
3,744	851	489	2,404	3,708	951	478	2,279	סך הכל סיכון אשראי מאדני
765	95	-	670	479	95	-	384	סיכון אשראי חוץ מאדני ⁽³⁾
4,509	946	489	3,074	4,187	1,046	478	2,663	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
30	17	-	13	27	18	-	9	מזה: חובות צוברים, בפיקוד של 90 ימים או יותר
162,564	38,917	37,880	85,767	181,069	41,356	40,298	99,415	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור ⁽²⁾
								נכסים שאינם מבצעים
690	91	205	394	668	106	183	379	חובות שאינם צוברים

- (1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
(2) סיכון אשראי מאדני וסיכון אשראי חוץ מאדני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאדניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
למידע נוסף לגבי חובות בדחיית תשלומים של 180 ימים או יותר, אשר אינם מסווגים כבעייתיים, ראה באור 1.ב.29 לדוחות הכספיים.

תנועה בחובות שאינם צוברים בגין אשראי לציבור

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2024				
סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
								במיליוני ש"ח
544	96	145	303	690	91	205	394	יתרת חובות שאינם צוברים לתחילת התקופה
552	85	172	295	502	123	126	253	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים במהלך התקופה
(137)	(20)	(96)	(21)	(201)	(23)	(137)	(41)	חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית
(52)	(28)	-	(24)	(107)	(51)	-	(56)	חובות שנמחקו חשבונאית
(217)	(42)	(16)	(159)	(216)	(34)	(11)	(171)	חובות שנפרעו
690	91	205	394	668	106	183	379	יתרת חובות שאינם צוברים לסוף התקופה
								שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים
113	28	6	79	161	28	12	121	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה התקופה
119	21	6	92	124	38	4	82	גידול בהפרשות
(71)	(21)	-	(50)	(109)	(30)	(8)	(71)	גביות ומחיקות
161	28	12	121	176	36	8	132	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, ההוצאות וההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2024				
סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	
ניתוח איכות האשראי לציבור								
0.58%	0.41%	0.58%	0.64%	0.51%	0.46%	0.50%	0.53%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
0.60%	0.49%	0.58%	0.66%	0.53%	0.53%	0.50%	0.54%	שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.48%	1.20%	0.77%	2.00%	1.34%	1.17%	0.66%	1.74%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
3.14%	3.84%	1.38%	3.90%	2.83%	4.09%	1.31%	3.19%	שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח								
0.42%	0.67%	0.11%	0.52%	(0.01%)	0.25%	(0.08%)	(0.07%)	שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.03%	0.13%	0.01%	-	(0.04%)	0.07%	(0.02%)	(0.08%)	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור								
1.36%	1.94%	0.51%	1.64%	1.25%	2.01%	0.44%	1.41%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
234.5%	471.4%	88.3%	255.8%	244.6%	441.5%	87.4%	265.4%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
224.7%	397.2%	88.3%	247.7%	235.1%	377.4%	87.4%	259.3%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
52.2	14.8	90.5	-	(36.3)	29.3	(20.0)	(19.0)	יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2024						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
תעשייה	10,461	9,895	329	149	(62)	221
בינוי ונדל"ן - בינוי	19,164	18,694	368	24	51	236
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	8,358	8,004	156	34	57	202
מסחר	10,310	9,828	339	119	(28)	250
שירותים פיננסיים	35,019	34,888	14	8	3	35
ענפים אחרים	15,342	14,688	198	89	(59)	191
סך הכל מסחרי	98,654	95,997	1,404	423	(53)	1,135
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	40,298	39,820	239	183	(27)	170
אנשים פרטיים - אחר	41,356	40,310	282	107	54	501
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	180,308	176,127	1,925	713	(11)	1,806
בנקים בישראל וממשלת ישראל	25,914	25,914	-	-	(1)	1
סך הכל פעילות בישראל	206,222	202,041	1,925	713	(12)	1,807
פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	761	755	2	1	(4)	7
בנקים וממשלות בחו"ל	11,318	11,318	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	12,079	12,073	2	1	(4)	7
סך הכל	218,301	214,114	1,927	714	(16)	1,814

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 134,377 מיליון ש"ח, 33,178 מיליון ש"ח, 70 מיליון ש"ח, 368 מיליון ש"ח ו-50,308 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר*	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
221	1	48	186	454	9,750	10,507
190	(6)	18	30	302	16,799	17,189
144	(4)	78	31	78	7,598	7,915
291	3	111	137	493	9,138	9,831
33	(4)	(6)	8	9	24,300	24,476
241	10	58	60	221	14,689	15,367
1,120	-	307	452	1,557	82,274	85,285
189	2	40	205	273	37,391	37,880
463	29	148	92	275	37,971	38,917
1,772	31	495	749	2,105	157,636	162,082
2	-	-	-	-	17,789	17,789
1,774	31	495	749	2,105	175,425	179,871
פעילות לווים בחו"ל						
11	-	7	-	24	419	482
-	-	-	-	-	11,900	11,900
11	-	7	-	24	12,319	12,382
1,785	31	502	749	2,129	187,744	192,253

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 122,014 מיליון ש"ח, 26,442 מיליון ש"ח, 57 מיליון ש"ח, 417 מיליון ש"ח ו-43,323 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 140 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכונים אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק, מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה, בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

ב. מדיניות ותיאבון סיכון

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול מוסדות פיננסיים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי.

הקבוצה מנהלת את רוב החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי. כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים
 רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽¹⁾					
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁴⁾			31 בדצמבר 2024		
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל
204	2	206	1,216	-	1,216
2,322	35	2,357	2,031	32	2,063
44	-	44	1	-	1
1	1	2	5	1	6
5	-	5	-	-	-
2,576 ⁽⁵⁾	38	2,614	3,253 ⁽⁵⁾	33	3,286
סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים					

- הערות:
- מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
 - פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 - בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
 - לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. כאשר אין דרוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.
 - מה: סך החשיפה המאזנית לארה"ב כולל פקדונות בסך של 1,522 מיליון ש"ח ואגרות חוב בסך של 111 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - פקדונות בסך של 1,018 מיליון ש"ח, אגרות חוב בסך של 211 מיליון ש"ח ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים בסך של 4 מיליון ש"ח). מרבית החשיפה הינה למוסדות הפיננסיים הגדולים בארה"ב.

- הערות כלליות:
- חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגות לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
 - חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות.
 - למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 27 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2024 ב-343 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 316 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך שנת 2024, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדה בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

תיאבון הסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

כ-99% מחשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה מיוחסים למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 37% מסך החשיפה מדורגים בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-396 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג A- ומעלה, בקבוצת דירוג השקעה (Investment Grade). משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-1.54 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2.8 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 בדצמבר 2024, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-2,457 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)(4)	מאזנית (2)(3)	סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)(4)	מאזנית (2)(3)	
11,862	41	11,821	12,056	23	12,033	ארצות הברית
2,041	380	1,661	2,356	419	1,937	מדינות אחרות
13,903	421	13,482	14,412	442	13,970	סך כל החשיפות למדינות זרות
						מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
32	2	30	25	2	23	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
213	42	171	209	42	167	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות
12	1	11 (5)	26	1	25 (5)	

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים ליכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים מוצג לאחר הפחתת סיכון אשראי.
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (5) מרבית החשיפה מבוססת באופן מלא.

סיכונים בתיק ההלוואות לדירור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים בגולגולת וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות בריבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי ריבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. לבנק פעילות מצומצמת של העמדת הלוואות בסבסוד קבלן (סבסוד עלויות המימון ו/או דחיית תשלומים למועד המסירה), בתיק ההלוואות לדירור. הלוואות אלו, ניתנות ברובן לתקופות קצרות של עד 3 שנים. תהליך החיתום של הלוואות אלו הינו פרטני ומלא, בדומה ליתר ההלוואות לדירור. שיעור הלוואות אלו מסך תיק ההלוואות לדירור בבנק הינו זניח ואינו בעל השפעה מהותית על רמת הסיכון. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות האפשריות על תיק המשכנתאות, בשל ההתפתחויות האחרונות בסביבה המאקרו כלכלית.

היקף ההלוואות לדיור

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב-%		במיליוני ש"ח	
25.7	3,456	4,345	ביצועי אשראי לדיור הלוואות מכספי הבנק הלוואות מכספי האוצר מענקים מכספי האוצר
(8.3)	12	11	
40.0	5	7	
25.6	3,473	4,363	סך הכל הלוואות חדשות הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק סך הכל ביצועים
56.9	376	590	
28.7	3,849	4,953	

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב-%		במיליוני ש"ח	
2.3	35,406	36,236	יתרת האשראי לדיור, נטו הלוואות מכספי הבנק הלוואות מכספי האוצר* מענקים מכספי האוצר*
(8.1)	221	203	
(14.3)	77	66	
2.2	35,704	36,505	סך הכל יתרה

* לא כולל הלוואות בהן נדחו תשלומים מעל שלושה חודשים.
** סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף לביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2024, כולל כ-68% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2023. כ-98% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2023.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2024, כוללים כ-61% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-63% בשנת 2023. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2023.

בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור, הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה, כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2024, כולל כ-87% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-89% ליום 31 בדצמבר 2023. כ-99% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2023.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2024, כוללים כ-74% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-81% בשנת 2023. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לשנת 2023.

בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות בריבית משתנה

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2024, כולל שיעור של 59% אשראי שניתן בריבית משתנה ומסתכם לסך של 21,565 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2024, כוללים סך של 2,157 מיליון ש"ח בריבית משתנה עד חמש שנים, המהווים כ-50% מסך הביצועים וסך של 299 מיליון ש"ח בריבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים כ-7% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2024, כולל כ-71% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 25,684 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2024, כוללים כ-48% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 2,068 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
סך הכל	מגזר לא צמוד	ריבית קבועה	יתרה	שיעור	מגזר צמוד מדד	ריבית קבועה	יתרה	שיעור	מגזר צמוד מט"ח	ריבית משתנה	יתרה
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
31.12.24	31.12.23	31.12.24	31.12.23	31.12.24	31.12.24	31.12.23	31.12.23	31.12.24	31.12.23	31.12.24	31.12.23
10,163	10,079	28.9	15,162	43.2	4,113	11.7	5,674	16.2	4	-	35,116
31.12.24	31.12.23	29.3	14,828	43.1	3,935	11.4	5,593	16.2	5	-	34,440
36,236	35,406	1,120	966	33	1,120	33	966	33	1,120	33	966

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2022	שנת 2023	שנת 2024	ביצועי ההלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)
7,124	3,456	4,345	שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה
(11.0%)	(51.5%)	25.7%	שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
0.08%	0.12%	(0.08%)	שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
0.43%	0.54%	0.46%	

השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על אשראי לדיור

על רקע המלחמה וכדי לסייע ללקוחות הבנק, גיבש הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים ובהן, דחיית תשלומי משכנתאות, בנוסף לפטור מתשלום. לפרטים ראה השפעת מלחמת "חרבות ברזל" לעיל.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית, בעיקר אוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהמוצע, חלקן במערכת החינוך ובמערכת הביטחון.

מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים ובמידת הצורך על נתוני מאגר האשראי, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי הצרכני, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שהחברה הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסייה בקבוצה. אוכלוסיית היעד בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר.

בחודש מאי 2023, זכה הבנק שוב במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון לתקופה של 7 שנים נוספות המתחילה ביום 1 בדצמבר 2023, עם אופציה להארכה ב-3 שנים נוספות. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון והזכויות להפעלת סניפים במחנות צה"ל. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים, מנוכים ישירות מהשכר. הזכייה הנמשכת במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות קשורות נוספות.

כ-86% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

השפעת מלחמת "חربות ברזל" על אשראי לאנשים פרטיים

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים והן בהקלות נוספות, שכללו הרחבת ההטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב- %	במיליוני ש"ח		
10.5	5,455	6,030	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות כרטיסי אשראי
3.2	16,684	17,225	הלוואות אחרות
5.0	22,139	23,255	סך כל סיכון האשראי המאזני
4.5	5,073	5,301	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
3.7	8,739	9,066	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
25.9	2,947	3,709	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
7.9	16,759	18,076	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
6.3	38,898	41,331	סך כל סיכון האשראי הכולל
(1.4)	21,943	21,636	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2023	2024	
ב- %	במיליוני ש"ח		
16.3	92	107	סיכון אשראי בעייתי לא צובר
(4.4)	183	175	סיכון אשראי בעייתי צובר
6.3	38,623	41,049	סיכון אשראי לא בעייתי
6.3	38,898	41,331	סך כל סיכון האשראי
5.9	17	18	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
7.4	94	101	חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים
0.67%	0.25%		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 בדצמבר 2024				
הכנסה קבועה בחשבון*	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
באלפי ש"ח	במיליוני ש"ח			
ללא הכנסה קבועה	147	36	183	210
עד 10	2,612	323	2,935	2,428
מ-10 עד 20	4,674	1,227	5,901	4,034
מעל 20	8,256	5,980	14,236	11,404
סך הכל	15,689	7,566	23,255	18,076

31 בדצמבר 2023				
הכנסה קבועה בחשבון*	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
באלפי ש"ח	במיליוני ש"ח			
ללא הכנסה קבועה	171	25	196	200
עד 10	2,783	335	3,118	2,438
מ-10 עד 20	4,709	1,189	5,898	3,967
מעל 20	7,525	5,402	12,927	10,154
סך הכל	15,188	6,951	22,139	16,759

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).
** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2024		31 בדצמבר 2023	
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
תקופה לפירעון		תקופה לפירעון	
עד שנה		עד שנה	
משנה ועד שלוש שנים		משנה ועד שלוש שנים	
משלוש שנים ועד חמש שנים		משלוש שנים ועד חמש שנים	
מחמש שנים ועד שבע שנים		מחמש שנים ועד שבע שנים	
מעל שבע שנים		מעל שבע שנים	
סך הכל		סך הכל	
6,564		23,255	
3,154		22,139	
4,125		6,799	
2,613		2,447	
4,363		4,363	
3,084		3,084	
5,950		5,950	

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2024			31 בדצמבר 2023		
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל**
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
תחום אשראי ללווה			תחום אשראי ללווה		
באלפי ש"ח			באלפי ש"ח		
עד 10			עד 10		
מ-10 עד 20			מ-10 עד 20		
מ-20 עד 40			מ-20 עד 40		
מ-40 עד 80			מ-40 עד 80		
מ-80 עד 150			מ-80 עד 150		
מ-150 עד 300			מ-150 עד 300		
מעל 300			מעל 300		
סך הכל			סך הכל		
208			23,255		
425			18,076		
1,160			7,496		
2,826			1,279		
5,110			4,643		
7,309			3,063		
6,217			10,372		
2,826			7,571		
4,745			2,576		
2,692			1,070		
1,092			544		
562			748		
770			204		

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיוור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,552	1,522	סוג האשראי
3,903	4,508	עו"ש
15,898	16,445	כרטיסי אשראי
786	780	אשראי בריבית משתנה
22,139	23,255	אשראי בריבית קבועה
		סך הכל

בטחונות

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
4,518	4,376	סך אשראי המגובה בבטחונות*
126	87	מזה:
4,392	4,289	בטחונות לא נזילים
96	54	בטחונות נזילים
376	33	
4,046	383	
346	350	

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמויות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס הבנת צרכי הלקוח, זיהוי וניטור מאפייני הסיכון שלו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום האשראי הקמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכונים אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני מבוצעת בחינה תקופתית, על השפעת אירועים מאקרו כלכליים העשויים להשפיע על יחס ההחזר להכנסה של הלווים. הבחינה מבוצעת על המשכנתאות ועל תיק האשראי שאינו לדיר. בנוסף, מבוצעים ניתוחי רוחב בהתייחס למאפייני סיכון שונים ובחינה השפעת סביבת האינפלציה המשתנה על משתני הסיכון השונים, כגון התפלגות התיק לפי דירוג סיכון הלקוח, שיעורי הכשל, ומדדי סיכון שונים, כגון שיעורי אשראי בעייתי, שיעורי הפרשות ושיעורי מחיקות. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכונים אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה. כמו כן, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי הדירקטוריון, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ בתחום הנדל"ן, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים והחלטות/תכניות ממשלה) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות והשכרות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, הבנק אימץ מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים, מימון קרקעות וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בבחינת פרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה) וסוג העסקה (לרבות תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרות וכו'). כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלוואה ואיתנותו. בהתאם לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, הבנק מקיים דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ופועל לצמצום חשיפות ככל האפשר. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

בבנק קיימים מספר כלים לאיתור חובות בעייתיים, כדלהלן: מבחן קיום מקור ההחזר הראשוני, מערכות לאיתור מוקדם וטיפול בחובות בעייתיים ובחובות לפיגור, מערכת דירוג ואיתור לקוחות בהם מתגלים תסמינים שליליים ושייכותם לרשימת לקוחות במעקב. בנוסף, מבוצעות בדיקות שוטפות לאיתור חובות בעייתיים, או לקוחות עם סימנים שליליים המעידים על ההסתברות להפיכתם לבעייתיים, הן בקו הראשון (פיקוח אשראי) והן בקו השני. כמו כן, בקו השני מבוצעות בדיקות מדגמיות של לווים, לצורך איתור לקוחות בעייתיים בשלב מוקדם, אשר לא זוהו במהלך העבודה השוטפת על ידי קו ההגנה הראשון, וכן מבוצעת הערכה ומתן חוות דעת כתובה, ללא תלות בגורמים המאשרים חשיפות אשראי, של סיכון האשראי בחשיפות אשראי מהותיות.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצוין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

בשנה האחרונה, נרשמה ירידה מסוימת בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע רמות האינפלציה והריבית הגבוהות וכן על רקע המלחמה. אולם, בחודשים האחרונים, חלה התאוששות בביקוש לרכישת דירות, בין היתר, על רקע מבצעי המכירות שמבצעות חברות הבניה. הבנק מבצע מעקב אחר השפעת ההתפתחויות השונות על הסיכונים בענף ועל החשיפות בבנק הנובעות, בין היתר, ממבצעי המכירות כאמור ומהלוואות קבלן לרכישת דירות חדשות. היקף האשראי שניתן בבנק במסגרת מבצעי המכירות כאמור, הינו נמוך ואינו בעל השפעה מהותית על רמת סיכון האשראי. הבנק עוקב אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן וממשיך להתאים את ההפרשות באופן נאות, על פי הקריטריונים שנקבעו בבנק. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית, נכון להיום, על איכות התיק.

נוכח העליה ברמת הסיכון בתחום הנדל"ן, הבנק החליט לשמר את תוספת ההפרשה בענף הפעילות בנדל"ן ואת תוספת ההפרשה בגין מימון קרקעות, בהתאם לקריטריונים שנקבעו.

על רקע העליה ברמת הסיכון של החשיפות לענף הבינוי והנדל"ן, בין היתר, בשל סביבת הריבית הגבוהה, והעליה ברמת אי הוודאות הכלכלית לנוכח המלחמה, הופץ ביום 15 באוקטובר 2024, מכתב בנק ישראל בנושא "התפתחויות בענף הבינוי והנדל"ן" ובו דרישה לביצוע ניתוח מקיף של השפעת ההתפתחויות בשוק הנדל"ן על הסיכונים בתיק הנדל"ן בבנק, כמפורט במכתב כאמור ובהתאם לפרמטרים הנקובים בו, ובהמשך לכלול המלצות לצעדים מתאימים, לרבות קביעת מגבלות לפי הצורך.

בנוסף, הבנק נדרש לבחון את נאותות האופן שבו ההשפעות האמורות באות לידי ביטוי בהערכת סיכון הלווים, לרבות בדירוגי הסיכון ובסיווגי החובות. כמו כן, נדרש הבנק לבחון את נאותות האופן, שבו ההתפתחויות באות לידי ביטוי בהקצאת ההון במסגרת יעדי ההון העצמי והון רובד 1, שנקבעו על ידי הבנק.

במסגרת היענות הבנק לדרישת בנק ישראל, הבנק ביצע בחינה מקיפה של הפרויקטים לבניה להם מעמיד הבנק ליווי פיננסי, בין היתר, בהיבט השפעת מבצעי המכירות על סיכון האשראי. כמו כן, נבחנו הקרקעות שמומנו על ידי הבנק וההיתכנות להתקדמות לשלב הבניה בהן. בנוסף, הבנק ביצע בדיקה מקיפה ללווים שנטלו אשראי עבור נדל"ן מניב בסכומים העולים על 50 מיליון ש"ח, בדגש על שיעור LTV, שיעור תפוסה, ותק הבטוחה ושיעור ההון העצמי המתוקנן בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

לאחר בחינה וניתוח מקיף של השפעת ההתפתחויות השונות כמפורט במכתב כאמור, נמצא כי הסיכונים מנוהלים באופן מידתי ובמסגרת תיאבון הסיכון, ואין השפעה על רמת הסיכון.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

ענף הבינוי והנדל"ן ממשיך להיות מושפע באופן ישיר מהמלחמה, בעיקר מצד ההיצע, עקב המשך המחסור המהותי בכוח העבודה באתרי הבנייה, בין אם כתוצאה מאי כניסת פועלים פלסטינים מאזור יהודה ושומרון ומרצועת עזה, ובין אם מקצב גיוסם האיטי של פועלים זרים. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר כלל הפרויקטים הממומנים בבנק, ומקיים קשר שוטף עם כלל היזמים.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
		נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
7,271	5,913	מזה: קרקע גולמית
5,508	8,641	נדל"ן בתהליכי בניה
6,008	6,212	נדל"ן שבנייתו הושלמה
6,317	6,756	אחר ⁽²⁾
25,104	27,522	סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 11,370 מיליון ש"ח (7,247 מיליון ש"ח מאזני ו-4,123 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 1,916 מיליון ש"ח (1,108 מיליון ש"ח מאזני ו-808 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 7,454 מיליון ש"ח (6,869 מיליון ש"ח מאזני ו-585 מיליון ש"ח חוץ מאזני) (31.12.23 - 11,063 מיליון ש"ח, 1,212 מיליון ש"ח ו-6,486 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, בעיקר פרויקטי תשתיות ואשראי לחברות נדל"ן מניב.

להלן התפלגות איכות האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

יטרה ליום		
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2023	2024	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי בעייתי לא צובר
61	58	סיכון אשראי בעייתי צובר
315	465	סיכון אשראי לא בעייתי
24,728	26,999	סך כל סיכון האשראי
25,104	27,522	
-	1	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
15	14	חובות של לוויים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים
(4.9)		
47.6		
9.2		
9.6		
(6.7)		

אינדיקטורים עיקריים של תיק האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2023	2024	
15.5%	15.3%	שיעור יתרת סיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן מסך סיכון האשראי הכולל לציבור
334	438	יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)
1.3%	1.6%	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מסיכון האשראי הכולל לציבור
1.5%	1.9%	שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל לציבור
2.8%	3.0%	שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסיכון האשראי הכולל לציבור

מימון ממונף

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הונות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מחמש הקבוצות הבאות:

א. אשראי למטרת עסקה הונת כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323 (רכישת מניות של תאגיד אחר, רכישת פעילות, רכישה עצמית של מניות וחלוקת הון), אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו והיקף הבטחות המוחשיים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

- ב. אשראי למטרות עסקיות שונות, אשר עונה לתבחינים מסויימים המצביעים על נתונים פיננסיים חלשים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.
- ג. אשראי למטרת מימון נדל"ן מניב, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, היקף הבטחות המוחשיים ונתוניו הפיננסיים של הלווה, כפי שנקבעו על ידי הבנק.
- ד. אשראי למטרת ליווי פרויקטים לבנייה, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, היקף הבטחות המוחשיים ולחשיפה שעשויה להיווצר לבנק מהפרויקט, כפי שנקבעו על ידי הבנק.
- ה. אשראי למטרת מימון קרקעות, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, היקף הבטחות המוחשיים ונתוניו הפיננסיים של הלווה, כפי שנקבעו על ידי הבנק.
- לנוכח מאפייני הסיכון הגבוה שטבוע במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.
- ליום 31 בדצמבר 2024, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-666 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-729 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2024, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

סיכון שוק

כללי

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

הבנק נוקט במגוון פעולות, על מנת להתמודד עם השפעות השינויים בריבית ובאינפלציה, לרבות עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכוי שוק, ביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר צמוד המדד והתאמת שיעורי הבטחונות הנדרשים לפעילות בשוק ההון. הבנק פועל באופן שוטף, להתאים את החשיפות לריבית, למדד ולמט"ח, בהתאם להתפתחויות הכלכליות והגיאופוליטיות המשתנות.

הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו כלכלי ונוקט בפעולות ככל שנדרש. על רקע ההתפתחויות הגיאופוליטיות, ההתאוששות בפעילות הכלכלית נמשכת בקצב מתון. שיעור האינפלציה התמתן בחודש דצמבר 2024 לקצב שנתי של 3.2%. בשנת 2025, שיעור האינפלציה צפוי לעמוד בתחום היעד של בנק ישראל, ברמה שבין 1% ל-3%. הפסקת האש בלבנון ובעזה, השפיעה על הירידה בפרמיית הסיכון של מדינת ישראל ועל התחזקות השקל. בתחילת שנת 2024, על רקע המלחמה, הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.25% לרמה של 4.5% ומאז, הותיר את הריבית ללא שינוי.

תיאבון הסיכון

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק ולצביונו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים מידתיים. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך רחב של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות ריבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הריבית.

סיכון ריבית כללי

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה, כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורתיו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות.

סיכון הריבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הריבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הריבית.

בשנת 2024, הגדיל הבנק את חשיפת הריבית לתרחיש של ירידה בריבית, על מנת לקזז חלק מההשפעות שעשויות להתרחש עם ירידת הריבית. הבנק בוחן את חשיפת הריבית באופן שוטף ומתאים אותה בהתאם להערכות הבנק.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכוני ריבית נעשה, תוך בחינת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשיעור הריבית ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הריבית לכל התקופות ובתרחישי ריבית שונים, והשפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי באופק של שנה אחת קדימה, נמדדת בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכוני ריבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

על מנת למזער את סיכון הריבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים, לרבות באמצעות הנפקת אגרות חוב ופעילות בנגזרים.

תיאבון הסיכון

- תיאבון הסיכון לריבית כפי שמשתקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הריבית הצפויים ולמבנה עקום הריבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הריבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכוני ריבית, על היקף חשיפת הריבית ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הריבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדירור ושל פקדונות עם תחנות יציאה.

ביתרות חשבונות העו"ש שאינן נושאות ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע, כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לריבית תהיה למספר שנים.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים בריבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הריבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים בריבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר, על הכנסות הריבית נטו ועל הכנסות המימון שאינן מריבית:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית):

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024		
סך הכל	שקל מט"ח	במיליוני ש"ח	סך הכל	שקל מט"ח	במיליוני ש"ח
9,543	48	9,495	10,619	(293)	10,326
11,484	237	11,247	13,286	(87)	13,199
10,201	189	10,012	11,963	(844)	11,119
3,834	330	3,504	3,816	314	4,130

יתרה מאזנית נטו⁽¹⁾

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

מזה: השפעת הנחות התנהגותיות⁽²⁾

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32 לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות בנות שלו:

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
(10)	(27)	17	(561)	(110)	(451)	שינויים מקבילים
(7)	(26)	19	(553)	(109)	(444)	עלייה במקביל של 1%
810	54	756	845	55	790	מזה: תיק בנקאי
35	22	13	639	118	521	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾
34	24	10	632	117	515	ירידה במקביל של 1%
(870)	(61)	(809)	(910)	(56)	(854)	מזה: תיק בנקאי
27	(40)	67	(1,063)	(215)	(848)	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾
33	(39)	72	(1,046)	(213)	(833)	עלייה במקביל של 2%
91	49	42	1,339	242	1,097	מזה: תיק בנקאי
90	53	37	1,326	241	1,085	ירידה במקביל של 2%
						מזה: תיק בנקאי
(234)	20	(254)	(401)	(11)	(390)	שינויים לא מקבילים
245	(32)	277	263	(8)	271	התללה ⁽³⁾
214	(39)	253	22	(53)	75	השטחה ⁽⁴⁾
(213)	33	(246)	(8)	60	(68)	עליית ריבית בטווח הקצר
						ירידת ריבית בטווח הקצר

התפתחות רבעונית של השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות בנות שלו:

31.12.23	31.3.24	30.6.24	30.9.24	31.12.24	
במיליוני ש"ח					
(10)	(301)	(442)	(548)	(561)	עלייה במקביל של 1%
35	345	496	617	639	ירידה במקביל של 1%

- בטבלאות אלו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- (1) יתרה מאזנית נטו ושווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות לפרעון של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, למעט פקדונות לפי דרישה (עו"ש), ראה באור 32 לדוחות הכספיים.
- (2) השפעת ייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש), פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור והנחות התנהגותיות אחרות.
- (3) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- (4) השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית, נטו	סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית, נטו	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
149	(3)	152	(6)	(11)	5	שינויים מקבילים
141	-	141	-	-	-	עלייה במקביל של 1%
(480)	3	(483)	(406)	11	(417)	מזה: תיק בנקאי
(472)	-	(472)	(412)	-	(412)	ירידה במקביל של 1%
456	(6)	462	183	(22)	205	מזה: תיק בנקאי
439	-	439	195	-	195	עלייה במקביל של 2%
(996)	6	(1,002)	(818)	22	(840)	מזה: תיק בנקאי
(980)	-	(980)	(831)	-	(831)	ירידה במקביל של 2%
						מזה: תיק בנקאי

* לאחר השפעות מקדזות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל, חושבה בהתבסס על מספר פרמטרים והנחות שונות ובין היתר, שימוש בהנחות לגבי שינוי במרווחי הפקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפקדונות במקרה של עליית ריבית, לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית.

4. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	במיליוני ש"ח	
(108)	(395)	עלייה במקביל של 1%
105	411	ירידה במקביל של 1%

החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במחלקה הפיננסית בחטיבת המשאבים לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס ובריבית.

תיאבון הסיכון

- דיקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי ההצמדה.
- בנוסף, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי ההצמדה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	2023	2024	
20	11	2,540	1,530	מט"ל לא צמוד
57	66	7,206	9,297	מט"ל צמוד מדד
-	(2)	48	(293)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2024 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		דולר	אירו
5%	ירידה של	(3)	1
10%	ירידה של	(6)	1
5%	עלייה של	5	-
10%	עלייה של	19	1

הערות:

- השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פורוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות הפורוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2024 (במיליוני ש"ח).
המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוז' מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(285)
עלייה של 3%	289

סיכונים אופציות

כללי

סיכונים אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

תיאבון הסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס ובריבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, בריבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (Greeks) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכונים אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום ריבית (תרחיש-RHO) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הריבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכונים השוק (חשיפות בסיס, מטבע וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו. תחום האופציות (לרבות מסלולי הברירה) מהווה מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים עיקריים.

תיאבון הסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכונים לגבי הפעילות במכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות, שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי, עבור עסקאות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדר עסקאות מט"ח

חדר עסקאות מט"ח סוחר במגוון של מכשירים פיננסיים במטבע חוץ. כמו כן, מונה הבנק על ידי האוצר לעושה שוק ראשי באג"ח ממשלתי שקלי. חדר עסקאות מט"ח פועל בשוקי המטבע ובבורסה בתל אביב, באמצעות עסקאות ספוט, עסקאות ריבית, אופציות OTC, אג"ח ממשלת ישראל ואופציות מט"ח/שקל.

חדר עסקאות מט"ח פועל במטבעות העיקריים בעולם, כאשר מרבית פעילותו הינה במטבע דולר/שקל. החשיפה הנוצרת הן בבסיס המטבע והן בריבית כתוצאה מפעילות זו, נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס ובריבית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
2,667	-	2,667	1,572	-	1,572	עסקאות גידור: חוזי ריבית
14,976	14,718	258	20,442	19,033	1,409	עסקאות אחרות: חוזי ריבית
84,419	61,854	22,565	117,071	94,590	22,481	חוזי מטבע חוץ
62,325	62,324	1	75,995	75,994	1	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
164,387	138,896	25,491	215,080	189,617	25,463	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 125 ובמדדי מניות מובילים בישראל ובחו"ל, וזאת תוך בדיקת כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים על פי דין, לרבות בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

סיכון נזילות

כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ניצול מוגבר של קווי אשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

הבנק שומר על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל, מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות, ככל שרמת אי הוודאות הגבוהה תימשך. רמת הנזילות של הבנק תיקבע בהתאם ליציבות בשווקים הפיננסיים, הפעילות הכלכלית, רמת הסיכון בבורסות בארץ ובעולם, המדיניות הפיסקלית ופרמיית הסיכון של המשק. הבנק ממשיך לבצע מעקב הדוק ופעולות בקרה וניטור אחר יחסי הנזילות באופן שוטף.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR)

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. היחס הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון, הנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הן ברמת הבנק והן ברמת הקבוצה הבנקאית, הינה 100%.

עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החרیגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות הרגולטוריות לשנת 2024.

כחלק ממדיניות לניהול סיכונים פיננסיים, אימץ דירקטוריון הבנק מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לבנק והן למאוחד.

להלן יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
באחוזים		
156%	165%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאוחד
156%	166%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס מימון יציב נטו - NSFR

ביום 21 ביוני 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס, כפי שנקבע ברפורמת באזל 3 של ועדת באזל (BCBS). מטרת היחס הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך, באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

יחס מימון יציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין, מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו, על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס מימון יציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש, הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ מאזניות.

להלן יחס מימון יציב נטו:

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	באחוזים	
146%	140%	יחס מימון יציב נטו בנתוני המאוחד
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

מדיניות ניהול הסיכון

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, ברמת הקבוצה, הבנק וחברת הבת הבנקאית, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221.

המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.

כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים. כמו כן, הבנק קבע יעדים לשמירה על כרית עתירת מזומנים במט"ח, שתאפשר לבנק בסבירות גבוהה לממן צרכי נזילות מוגדלים, הנובעים ממצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכונים הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע, במסגרת הועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או מנהל הסיכונים הפיננסיים.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ניהול סיכון הנזילות על בסיס קבוצתי

החברה הבת הבנקאית, מסד, מיישמת מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותה וצרכי הנזילות שלה. כמו כן, חברת הבת עומדת ביחס כיסוי הנזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2024 ב-109.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-95.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, מזה, יתרת המזומנים, הפקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-77.2 מיליארד ש"ח ו-32.1 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלות ישראל וארה"ב.

מקורות המימון

מקורות המימון העיקריים של הבנק כוללים את פקדונות הציבור לטווח הקצר, הבינוני והארוך, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך מתן דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן ארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות ובמטבעות שונים. המקורות השקליים מתבססים על לקוחות קמעונאיים, לקוחות עסקיים ולקוחות מוסדיים. ככלל, פקדונות מלקוחות עסקיים הינם תנודתיים יותר מלקוחות קמעונאיים והבנק מחזיק כנגדם נכסים נזילים בהיקף גדול יותר. כמו כן, הבנק גייס מקורות באמצעות הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים. הבנק רשאי לקבל הלוואות מבנק ישראל כנגד שיעבוד נכסים שברשותו. הרכב מקורות המימון במט"ח דומה להרכב המקורות השקליים ובנוסף, הבנק מגייס מקורות נוספים, באמצעות מכשירים פיננסיים, כגון עסקאות REPO, עסקאות FX SWAP וכו'. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על 165.9%, בהשוואה ל-162.5% ב-31 בדצמבר 2023. בסוף דצמבר 2024 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-219.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-195.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023. הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת פקדונות הציבור⁽¹⁾ ושיעור ריבית ממוצעת לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

שנת 2023			שנת 2024			
שיעור ריבית ממוצעת	יתרה ממוצעת	יתרה ליום 31.12.23 במיליוני ש"ח	שיעור ריבית ממוצעת	יתרה ממוצעת	יתרה ליום 31.12.24 במיליוני ש"ח	
ב- %			ב- %			
3.7	16,140	20,831	3.8	19,828	24,014	עסקים גדולים
3.0	6,411	6,919	3.1	6,325	6,566	עסקים בינוניים
2.3	26,038	26,560	2.6	26,659	26,553	עסקים קטנים וזעירים
1.9	69,253	72,207	2.2	73,087	72,216	משקי בית
3.4	10,852	11,733	3.8	12,089	12,449	בנקאות פרטית
3.3	46,945	52,875	3.5	64,729	72,957	גופים מוסדיים
2.6	175,639	191,125	3.0	202,717	214,755	סך הכל

(1) כולל פקדונות שאינם נושאי ריבית.

יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	במיליוני ש"ח	
4,860	5,789	1
3,908	5,112	2
3,239	2,986	3

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון הינו סיכון למחסור במקורות מימון ועשוי לנבוע, בין היתר, ממבנה מקורות שאינו מספיק יציב בטווח הארוך לשרת את השימושים המתוכננים.

לבנק מקורות מימון מגוונים ויציבים, שעיקרם פקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקיים, פקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות. בנוסף, לבנק קיימים כלים נוספים לגיוס מזומנים, בעיקר בשוק המט"ח, בכדי לעמוד בצרכי נזילות גם בתרחישי קיצון. סיכון זה מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות בבנק, על ידי מגבלות ויעדים על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. כחלק מניהול הסיכון, מבוצע ניטור של אינדיקטורים למעקב אחר מבנה המקורות וריכוזיות המקורות באופן שוטף.

סיכון תפעולי

כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקן 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

הסיכונים התפעוליים מהווים חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק, מאחר והסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילות העסקית בתהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות.

ניהול הסיכונים מבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם, תוך נקיטת שיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות לשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ניהול החשיפות

1. שיטות ותהליכי עבודה

אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי התהליכים העסקיים והסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, גם בהתבסס על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד.

הבנק עורך סקר סיכונים תפעוליים תקופתי, המאפשר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כלים נוספים, הם סקרי סיכונים תפעוליים למערכות וכן סקר הערכת סיכונים סייבר. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק, בהתאם למדיניות לניהול סיכונים במוצרים, שירותים ותהליכים חדשים.

בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות וכן מתבצע שיפור ושדרוג של נהלי ותהליכי העבודה והבקרה.

בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשות לתביעות ואובדן הכנסה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.

בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות מערכת המשותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכונים ציות, התומכת במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע של המערכת, כולל את מיפוי ותיעוד סקרי הסיכונים שבוצעו לגבי התהליכים בבנק, את הבקורות המומלצות ואת אירועי הכשל.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, הכנת תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוש והטמעת תכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח תקופתי בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור ההיערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. בשנת 2024, במהלך מלחמת "חרבות ברזל", נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, קיום ישיבות ייעודיות לחירום, הפעלת סניפים במתכונת יחודית, העברת עובדים לעבודה מרוחק ועוד.

סיכון טכנולוגיות המידע

הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת של השירותים והתהליכים העסקיים הדרושים לבנק, למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.

הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301, פועלת ועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון.

בנוסף, הבנק פועל על פי מדיניות ניהול סיכונים מוצרים חדשים ובמסגרת זו, מבוצעים תהליכי ניהול סיכונים בהכנסת מערכות/טכנולוגיות חדשות. ביום 18 בנובמבר 2024, פורסם נוסח סופי של הוראת ניהול בנקאי תקין 364 - ניהול סיכונים טכנולוגיות המידע, אבטחת המידע והגנת הסייבר. ההוראה תחליף את הוראות ניהול בנקאי תקין 361 ו-363. ההוראה מתייחסת למספר היבטים, ביניהם היבטי ממשל תאגידי, תהליכי ניהול סיכונים טכנולוגיות מידע וסיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר בקווי ההגנה השונים, ניהול אירועי כשל טכנולוגי ואבטחת מידע, ניהול סיכונים מול צדדים שלישיים, המשכיות עסקית ודיווחים להנהלה, לדירקטוריון ולפיקוח על הבנקים. תאריך תחילת ההוראה הינו 18 חודשים מפרסום ההוראה הסופית. הבנק נערך ליישום ההוראה.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מסמך אסטרטגיית ענן ומסמך מדיניות שימוש בשירותי מחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא, הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן.

מסמך המדיניות עודכן בשנת 2024, בהתאם לאסטרטגיית הענן שאושרה בשנה זו.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיות המידע", ומינה מנהלת אבטחת מידע האחראית על ניהול סיכונים אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות ומיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחת מהחברות בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר.

מנהלת אבטחת המידע של הקבוצה מונתה גם כמנהלת הגנת הסייבר הקבוצתי, בהתאם לאישור בנק ישראל.

התקפות סייבר, אשר מכוונות כנגד מוסדות פיננסיים בארץ ובעולם וארגונים הקשורים בשרשרת האספקה של מוסדות אלו, מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לכבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת המידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים, שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהלת הגנת הסייבר.

החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, מעלים את הסבירות להתממשות אירוע סייבר. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק, בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות וכן הוגברו הניטורים ומיושמות בקרות ואמצעים שונים, בהתאם להתפתחות האיומים.

אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר, מבצע תרגילי סייבר לבדיקת המוכנות הטכנולוגית, המוכנות התשתיתיות וכן סימולציות לבחינה של תרחישים מורכבים. בנוסף, הוגדרה המתודולוגיה למפוי סיכונים סייבר ומבוצע סקר סיכונים סייבר.

הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא בנק ישראל אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו: הוראה 363 - "ניהול סיכונים סייבר בשרשרת האספקה" והוראה 359A - "מיקור חוץ". בנוסף, הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

מלחמת "חרבות ברזל" הובילה לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בארץ, כולל תקיפות מניעת שירות (DDOS) וכן עלייה בהונאות בשילוב הנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה, בין היתר, כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף, בצעדים למזעור הסיכונים, לרבות פתרונות גישה מרחוק, הגברת ניטור, חיזוק ושיפור מנגנוני הגנה והעלאת מודעות העובדים, בהתאם להתפתחות האיומים.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבה ואקלים

כללי

הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות, הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכונים סביבה (פגיעה סביבתית - זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכונים האקלים (סיכונים פיזיים - גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד), או סיכונים מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים, באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין.

- השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם, בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים, או הוצאה כספית העלולה להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.
- השפעה עקיפה - כגון על סיכונים האשראי, עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה, בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר, בעקבות אי עמידה בהוראות הדין הסביבתי הרלוונטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית, או בשל קנס גבוה שניתן להשית על לווה בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים, כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

ניהול הסיכון, מדיניות ותיאבון סיכון

קיימת לבנק מדיניות מפורטת לניהול הסיכונים הסביבתיים במסגרת מדיניות האשראי, המגדירה מתודולוגיה ותהליכי עבודה לניטור סיכונים סביבתיים באשראי. הבנק מביא זאת בחשבון, במסגרת החלטותיו לגבי מתן אשראי ללקוחות במגזרים, אותם הוא מנטר כבעלי סיכון סביבתי גבוה במיוחד ומתחשב בפוטנציאל סיכון האשראי של לקוחותיו. החשיפה של הלקוח לסיכונים אלה, משפיעה על החלטות האשראי הרלוונטיות ונלקחת בחשבון במסגרת מכלול השיקולים בעת מתן אשראי. בנוסף, סיכונים פיזיים ישירים מוטמעים במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים והמשכיות עסקית. כמו כן, בחטיבה לניהול סיכונים, מתקיימת בקרה אחר עמידת הבנק בדיני איכות הסביבה.

הבנק פועל לאיתור הסיכונים הסביבתיים המהותיים הרלוונטיים לו ולפעילותו ולבחינת הצורך בקביעת סט של מדדי סיכון מרכזיים (KRI's) לכל אחד מסיכונים אלה, תוך בחינת השתלבות סיכונים אלה בתוך תיאבון הסיכון הכללי שלו. כמו כן, הבנק פועל להרחיב את ניטור הסיכונים הסביבתיים אליהם הוא חשוף, על מנת לוודא כי הוא מוטמע בכלל מסגרות פעילותו ובתהליכי הערכת הסיכונים שלו ובכלל זה, במסגרת ניהול סיכונים שוק, ניהול סיכונים נזילות, ניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכונים מוניטין.

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - סיכון משפטי כולל, אך אינו מוגבל לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements). הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית.

תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבויים הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרום להעמדה לדין פלילי או לנקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

מדיניות ניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו. מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מנהל מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, מערך הייעוץ המשפטי עורך, באופן תקופתי, או על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות, המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות. בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. נהלי בנק וההדרכות השוטפות ליישומם, מביאים בחשבון את ההיבטים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק. במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטי הרבעוני, המשולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט, על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בעובדי מערך הייעוץ המשפטי ו/או יועצים משפטיים חיצוניים, הביקורת הפנימית, קצינת הציות והממונים על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות והממונה על הגנת הפרטיות, בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור, הרלוונטיים לממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות או לממונה על הגנת הפרטיות, מדווחים להם מיידית.

ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית.

סיכונים משפטיים משמעותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידיים והן בדיווחים תקופתיים, וכן מתקיימים בקבוצה מנגנונים לשיתוף פעולה ולעדכון תקופתי ושוטף במידע ובסוגיות משפטיות רלוונטיות.

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכוני שוק וחבות

א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק, ריבית ונדילות. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר, הדירקטוריון יקיים דיון באירועים פיננסיים חריגים העלולים להשפיע על חשיפות הבנק. כמו כן, על פי המדיניות, קיימת הקפדה על הפרדות מבניות בבנק.

ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונדילות אגרות החוב.

ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.

ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי ההחלטה והן לגורמי הבקרה.

לפירוט תיק ניירות הערך, ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון לעיל ובאור 12 לדוחות הכספיים.

סיכון ציות

כללי

- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308 מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק. במסגרת עדכון ההוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על הבנק, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון כוללים גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ומעוגנים בנהלי הבנק או בדרך מתועדת אחרת שמבטיחה הטמעתם בתהליך.
- הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכוני רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של לקוחות הבנק.
- הוראות ציות, כמוגדר בהוראה 308 האמורה לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה ועמדות רשויות מוסמכות, תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של מוצרים, פעילויות ותהליכים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את ראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה, תוכנית עבודה לממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, בנפרד מתוכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני תחרות כלכלית. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום התכנית. הבנק מינה את קצינת הציות הראשית של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה, תוכנית עבודה לממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, בנפרד מתוכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק פועל ליישום הוראות תיקון מס' 13 לחוק הגנת הפרטיות, אשר פורסם בחודש אוגוסט 2024, ויכנס לתוקפו בחודש אוגוסט 2025. לפרטים נוספים, ראה פרק חקיקה ויזמות רגולטוריות, לפרק ממשל תאגידי.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במסגרת המדיניות הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה, לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתן בנהלים ותהליכים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה ממלאת אחר הוראות ציות החלות עליה ופועלת לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה מבוצעים על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ניהול החשיפה

- לשם ביצוע ההוראה קיימת בבנק מחלקת ציות (להלן - "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצינת הציות הראשית ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, האחראית על ניהול סיכון הציות בבנק. כמו כן, ממונה קצינת הציות הראשית כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבוניות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבוניות של תושבי חוץ אמריקאים גם לחשבוניות אחרים להם הכנסות ממקורות בארה"ב וכן אחראית לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע לגבי חשבוניות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר חתמו על הסכם ביניהן.

- פונקציית הציות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק להוראות הציות שבאחריותה, בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- לצד קצינת הציות הראשית פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובקרים במטה.
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות אשר מתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על הפעילות הכוללת של הפונקציה ועמידה בהוראות ציות והמלצות לגבי היערכות ליישום הוראת ציות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות שנתי.
- מסמך הערכת הסיכונים, המוצג אחת לשנה בהנהלה ובוועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון. המסמך כולל התייחסות למוקדי הסיכון בבנק, על פי מסמך הערכת הסיכון הלאומי שמתפרסם אחת לתקופה, וכן מוקדי סיכון ייחודיים לבנק.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

קצינת הציות הראשית פועלת במסגרת יחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריותה לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברת הבת הבנקאית, ליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכון התנהגותי - Conduct Risk

סיכון התנהגותי הינו סיכון חוצה ארגון, השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד כגון הוגנות, הגינות, מניעת הפליה ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.

קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו וכי השירותים המוענקים לו ניתנים ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט ההתנהלות חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכונים ציות, סיכון משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא Conduct risk, כחלק ממדיניות הציות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של הבנק ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, חוק המאבק בטרור, צו איסור הלבנת הון, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

מצב המלחמה דורש ערנות מוגברת מצד הבנק, על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור. מחלקת הציות של הבנק, מבצעת בקרות, בדגש על איתור פעילות המשקפת "אורות אדומים" לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

מדיניות

לקבוצה מדיניות מוסדרת לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה. בנוסף לעדכונים השוטפים הנדרשים, לפני כשנה נוסף פרק למדיניות הציות של הבנק, בנושא סנקציות בינלאומיות.

תיאבון הסיכון

- קבוצת הבנק נוקטת במדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, לרבות לעניין עבירת מס (cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, לכבד את הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו ולפעול למזעור החשיפות לרמתן המינימלית.
- קבוצת הבנק נוקטת במדיניות מחמירה, שנועדה להבטיח יישום הוראות החוק והכרת הלקוח איתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים לניהול סיכוני הבנק ומניעה, ככל הניתן, אפשרות שיבוצעו עבירות הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק וליהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון ומימון טרור כוללת הגדרה ברורה של איסורים והנחיות ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהם ישנן הגבלות ו/או משטרי סנקציות יעודיים.
- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח", בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. היחידה כפופה לקצינת הציות הראשית, המשמשת גם כאחראית איסור הלבנת הון ומימון טרור ומהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהלת הסיכונים הראשית של הבנק (CRO).
- תפקידי האחראית על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר, כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקרות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל חברות הבת בקבוצה וכן קיום הדרכות וימי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
- לשם יישום החוק, והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים מבחינה מקצועית לקצינת הציות.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקרות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- מערך היעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- במסגרת דיון חצי שנתי של הפורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים, מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולריים, כרטיסי חיוב נטענים ואמצעי תשלום מתקדמים ועוד, העלולות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור, על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.

דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון ומימון טרור על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות, מדווחת האחראית על איסור הלבנת הון ומימון טרור להנהלת הבנק ולוועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, דיווח מפורט בנפרד ממסמך הסיכונים, עם פירוט הנושאים שטופלו בשנה הקלנדרית הקודמת.
- דוח הערכת הסיכונים מוצג אחת לשנה בהנהלה, בוועדת ניהול הסיכונים ובדירקטוריון. המסמך כולל התייחסות למוקדי הסיכון בבנק, על פי מסמך הערכת הסיכון הלאומי שמתפרסם אחת לתקופה, וכן, מוקדי סיכון ייחודיים לבנק.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

האחראית על איסור הלבנת הון ומימון טרור פועלת כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותה לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם בעלי מגבלות Cross Border. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול לקוחות כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעו מדיניות ייעודית ונהלי עבודה לנושא זה ונעשים צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון. בחשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות, מזוהים ומסומנים לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חביות המס וויתור על סודיות, בהיבט זה.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות.

בנוסף לאמור, בשנים האחרונות חלו התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים חוצי גבולות, הנובעים ממיתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל, הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון, או מציע את שירותיו באופן מובהק, או מכוון ללקוחות תושבי חוץ, בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, הבנק נוקט בגישה מבוססת סיכון בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר, ככל האפשר, היתכנות או אפשרות שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות ממיתן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל, והתייחסות לסוגיית יוזם השירות.

רמת הסיכון חוצה גבולות התגברה מאז תחילת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה ותחילת משטר הסנקציות על רוסיה והאזורים הבדלניים באוקראינה. יודגש, כי נוכח המציאות הקיימת, חוזקו הבקורות והבדיקות המבוצעות בבנק, בדגש על עדכון רשימות הגופים המוכרים תחת סנקציות באופן שוטף, ובקרה אחר פעולות המבוצעות מול מדינות רוסיה, אוקראינה ובלארוס.

הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל עם ישראל בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראות אלו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב, באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. בהתאם לתקנות, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה-CRS - תקן שפותח על ידי ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המסים בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם על ידי הבנק, אשר מדווח מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה, או שבחשבונו אינדיקציה לתושבות מס כזו.

תקנות ה-05 - תקנות מס בארה"ב הנוגעות לניכוי מס במקור על הכנסה הנובעת ממקור אמריקאי, לרבות הכנסה מדיבידנד ותשלומי ריבית על ניירות ערך אמריקאים. התקנות קובעות, בין היתר, חובות זיהוי, תיעוד, ניכוי ודיווח וחלות על כל המחזיקים בניירות ערך עם תקבולים ממקור אמריקאי, אמריקאים ושאינם אמריקאים. לצורך עמידה בדרישות התקנות, הוגדרה תשתית ניהול לביצוע הדיווח, לרבות תהליכי בקרה.

סיכון מוניטין

כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מגישות רציפה למקורות מימון.

תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית נכס מרכזי ולכן יפעל ככל הניתן, למניעת התממשות סיכון מוניטין, שעלול גם להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין.

מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון, ככל שניתן, את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית, איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו, לרבות תהליכי דיווח ובקרה.

ניהול על בסיס קבוצתי

חברות הבת בקבוצה, לרבות הלא בנקאיות, מאמצות מדיניות זו בהתאמות הנדרשות. כל חברת בת או מותג שיווקי, דואגים למתן דגש מיוחד על אוכלוסיות הליבה שלהם. כל חברת בת או מותג שיווקי מינו מנהל סיכון מוניטין, אשר אחיותו הינה בהתאם למפורט במדיניות לניהול סיכון מוניטין. דוברת הבנק משמשת כדוברת הקבוצה ולפיכך, כל מגע מהותי עם התקשורת בקשר לפעילות הקבוצה ו/או הבנקים, מדווח לה ומתואם עימה מראש.

סיכון אסטרטגיה

כללי

הסיכון מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעות מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. הבנק מחלק את הסיכון האסטרטגי לשלוש קבוצות סיכון, אשר התממשותן, כולן, או חלק מהן, עלולה להשפיע על הגשמת החזון והיעדים האסטרטגיים: סיכונים הפוזיציה האסטרטגית (Strategic positioning risks), סיכונים יישום האסטרטגיה (Strategic execution risks) וסיכונים ההשלכה האסטרטגית (Consequence risks Strategic).

מדיניות וניהול החשיפה

יעדי מדיניות ניהול סיכון האסטרטגיה הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום ההחלטות האסטרטגיות.
 - יכולת ניטור של הסיכון האסטרטגי, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות התכנון האסטרטגי: החלטות/ תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.
- נקבעו מדדים לניטור, ברמה הרבעונית והחצי שנתית והם מעודכנים בהתאם להתפתחויות. לאחרונה, עודכנו והורחבו מדדי הניטור כך שישקפו את הסיכונים הנגזרים ממהלכים אסטרטגיים קיימים וצפויים.

תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישיגיו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הקבוצה מפעילה תהליכי בקרה, על מנת לצמצם את החשיפה לסיכונים חריגים.

דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון האסטרטגי.

ניהול על בסיס קבוצתי

החברה הבת הבנקאית מאמצת את מדיניות הבנק, תוך מתן דגש מיוחד למאפיינים הייחודיים לה, בתהליך התכנון האסטרטגי.

סיכון רגולטורי

סיכון קיים או עתיד, להכנסות ולהון הקבוצה, העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם כדי להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק על ידי מערך היעוץ המשפטי, מחלקת הציות, יחידת האסטרטגיה ויחידת הרגולציה. התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות לשינויים האמורים ולהשפעות אפשריות. לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסיכון הרגולטורי, ראה סיכונים מובילים ומתפתחים לעיל. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה אפשרית על פעילות הבנק, בתקופת הדיווח, ראו מגבלות חקיקה ויוזמות רגולטוריות, לפרק ממשל תאגיד.

סיכון מודל

כללי

סיכון מודל מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות, כתוצאה מהחלטות או פעולות (לרבות דיווח) המבוססות על תוצרי מודל שגויים, או משימוש לא נכון בתוצרי מודל. התממשות סיכון מודל עלולה לגרום להפסד כספי, בגין קבלת החלטות עסקיות ואסטרטגיות שגויות, או נזק למוניטין.

מדיניות וניהול הסיכון

לבנק מדיניות לניהול סיכון מודל (MRM), המפרטת ומגדירה מסגרת תיקוף מודלים מקיפה, אשר כוללת כלים שונים שמטרתם הפחתת סיכון מודל, מניעת שימוש לא נכון במודל ומניעת סיכונים ביצועי מודל.

תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון מודל הינו מידתי. הבנק פועל למזער את סיכון המודל ככל האפשר, תוך שיקולים של עלות אל מול הפחתת הסיכון. רמת ההקפדה והתחכום של תהליכי התיקוף בבנק (ראשוני, מחזורי ושוטף) עולים בקנה אחד עם השימוש הכולל של הבנק במודלים, עם המורכבות והמהותיות של המודלים ופעילות הבנק.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה. לא היו שינויים בהערכת רמת הסיכון במהלך שנת 2024, בהשוואה להערכה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2023.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכוי שוק	סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.	נמוכה-בינונית
1.1 סיכון ריבית	סיכון לרווחים ו/או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (במקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.	נמוכה-בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	נמוכה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון להפסד כתוצאה משינוי בשער החליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	נמוכה
1.4 סיכון מניות	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות.	נמוכה
2. סיכון נזילות	סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל מחסור ביתרות זמינות בשקלים ובמט"ח, בגין משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים.	נמוכה-בינונית
3. סיכון אשראי	הסיכון שלווח או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. במסגרת הערכת סיכון האשראי הכוללת, מבוצע שקלול של כלל הגורמים המשפיעים על רמת הסיכון וביניהם, היקפי החשיפה, סביבה מאקרו כלכלית, השפעות סיכון איכות לווים ובטחונות והשפעות הריכוזיות הענפית ובכללם הסיכון הגלום באשראי לענף הבינוי והנדל"ן. רמת הסיכון משקפת, בין היתר, את השפעות המלחמה על הבנק.	בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלוואים, על רקע פגיעה בחוסנם הפיננסי ובכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב או תמהיל הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי.	בינונית
3.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף מסוים. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה.	נמוכה
3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על רווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר.	נמוכה
4. סיכון תפעולי	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכוי מעילות והונאות, סיכויי דו, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.	בינונית
4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל על ידי לקוחות הקבוצה, הרחבת השימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות וכניסה משמעותית יותר לשימושי מחשב ענן. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו.	בינונית-גבוהה
4.2 סיכון טכנולוגיות המידע	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד מאחר שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.	בינונית
5. סיכון משפטי	נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנאלי תקין מס' 350 - סיכון משפטי כולל, אך אינו מוגבל לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements).	נמוכה-בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
6. סיכון מוניטין	סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו').	נמוכה- בינונית
7. סיכונים חקיקה ורגולציה	סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות, מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפינסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה, גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות.	בינונית
8. סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הדין. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, הסיכון לאי קיום דיני ההגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהגותי (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין Cross border risk-I.	בינונית
9. סיכון אסטרטגיה	סיכונים ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור הינם הסיכונים להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד, מנהליו ועובדיו ולפגיעה ברווח ובהון הקבוצה, העלולה להיווצר על רקע הטלת עיצומים כספיים משמעותיים וסיכונים מוניטין, העשויים לקבל ביטוי בניתוק קשרים מול גופים פיננסיים בעולם ונטישת לקוחות וזאת כתוצאה מאי עמידה בהוראות הדין בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור. התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, כמו גם מעורבות הבנק בעבירות על דיני המס בישראל ובעולם המבוצעות על ידי לקוחותיו, עלולה לגרום התממשות של סיכונים מוניטין, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים אסטרטגיים וסיכונים נוספים. ההשפעה של סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית ורגולציה מקומית ובינלאומית בתחומי מיסוי, לרבות FATCA-ו- CRS.	בינונית
9. סיכון אסטרטגיה	הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות, הנובע מחשיפת קבוצת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת, מתמודדת קבוצת הבנק עם גורמים מתחרים, בהם תאגידים בנקאיים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. הבנק מחלק את הסיכון האסטרטגי לשלוש קבוצות סיכון, אשר התממשותן, כולן, או חלק מהן, עלולה להשפיע על הגשמת החזון והיעדים האסטרטגיים: סיכונים הפוזיציה האסטרטגית (Strategic positioning risks), סיכונים יישום האסטרטגיה (Strategic execution risks) וסיכונים ההשלכה האסטרטגית (Strategic Consequence risks).	בינונית
10. סיכון מודל	מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות, כתוצאה מהחלטות או פעולות (לרבות דיווח) המבוססות על תוצרי מודל שגויים, או משימוש לא נכון בתוצרי מודל. התממשות סיכון מודל עלולה לגרום להפסד כספי, בגין קבלת החלטות עסקיות ואסטרטגיות שגויות, או נזק למוניטין.	נמוכה- בינונית

הבנק נוקט בפעולות ספציפיות למזעור הסיכונים המתוארים לעיל. כמו כן, נקבעה מדיניות מפורטת לניהול החשיפות והסיכונים, הכוללת, בין היתר, הגדרת תיאבון סיכון פרטני, מגבלות על החשיפה, מנגנוני בקרה שונים, מערך דיווחים ועוד. בנוסף, קיימת מעטפת נהלים המיושמים על ידי הבנק ומערכות מיכון תומכות.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונים, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים. לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן. הנהלת הבנק והדיקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתייחס הבנק למכלול רחב של נתונים, שחלקם פנימיים לבנק, וחלקם כולל, בין היתר, אינדיקטורים מאקרו כלכליים. לעניין האינדיקטורים המאקרו כלכליים, התבסס הבנק, בהנחותיו ליום 31 בדצמבר 2024, על תחזיות כלכליות. הבנק נוקט בשיטה של שקלול תחזיות מחמירות ותחזיות ריאליות. יש לציין כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות המשמשים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ושינויים באומדנים ובהערכות הסובייקטיביות עלולים להטות את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, במידה רבה.

בעקבות פרוץ המלחמה, בוצע בשיתוף עם הגורמים העסקיים וחטיבת ניהול סיכונים, תהליך מיפוי ראשוני של ענפי הפעילות השונים, העלולים להיות מושפעים מהמציאות הביטחונית, במטרה לאתר לקוחות אשר עלולים להיפגע מהמצב באופן שיספיע על חוסנם הפיננסי ויכולת ההחזר שלהם. התגבשה רשימת מעקב דינמית הכוללת לווים שפעילותם ואיתנותם הפיננסית עלולה להיות מושפעת מהמצב. רשימה זו נדונה מעת לעת וכוללת חובות כאמור, עליה הושתה הפרשה איכותית נוספת מחשש להפסדי אשראי צפויים.

בנוסף, לצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתחזית הכלכלית כאמור, וששימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2024, בחן הבנק תרחישים נוספים, תרחיש פסימי ותרחיש אופטימי. הנחות העבודה של הבנק במסגרת התרחיש הפסימי הינן של התמשכות מצב הלחימה, שיעורי צמיחה נמוכים בתוצר ובצריכה הפרטית. בנוסף, החרף הבנק את תחזית מגמת העלייה בשיעור האבטלה בארבעת הרבעונים העוקבים. במסגרת התרחיש האופטימי בוצעו הקלות שונות בהנחות העבודה ביחס לפרמטרים האמורים. במסגרת ניתוחי הרגישות כאמור, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות, עלה כי חישוב ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2024 על בסיס התחזית הפסימית היה מביא לגידול של עד כ-49 מיליון ש"ח ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית היה מביא לקיטון של כ-42 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית. יודגש, כי התרחיש הפסימי אינו מהווה תרחיש קיצון.

ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות, כאשר מחד, קצב התאוששות איטי יותר של המשק עלול להביא להפרשה גבוהה יותר, ומנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון קצב התאוששות מהיר יותר של המשק וגורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, עשויים להביא לקיטון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. הערכות הבנק בנושא הפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, הפסדי האשראי בפועל, כפי שיתוהו בעתיד מתק האשראי הקיים, עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שננקטו.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי בעלי הסמכויות הרלוונטיים במערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל מערך הייעוץ המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי. קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטוייה בנהלים הפנימיים של מערך הייעוץ המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווייה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות ככל הנדרש, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.
2. טיפול בתביעות ותלונות נגד הבנק. נגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשות להכיר במקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי נאות וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של מערך הייעוץ המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של מערך הייעוץ המשפטי, ככל הנדרש. מתבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות, אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי מערך הייעוץ המשפטי, ומדווחים בהתאם לכללים ולמהותיות לאורגנים המוסמכים של הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלויות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות.

באשר למתכונת הגילוי של תובענות משפטיות ראה באור 1.ג. (16) לדוחות הכספיים.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.
 - הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.
- ההתחייבות בגין הטבות אלו מבוססת על חישוב אקטוארי חיצוני. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור הפיצויים המוגדלים ושיעור ההיוון. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2024		
עליה של 1%	ירידה של 1%	
במיליוני ש"ח		
השפעת השינוי בשכר על		
התחייבות לפיצויים ופנסיה		
הטבות אחרות לאחר פרישה		
הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו		
52	(45)	
1	(1)	
3	(3)	
השפעת השינוי בשיעור ההיוון על		
התחייבות לפיצויים ופנסיה		
הטבות אחרות לאחר פרישה		
הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו		
מענקים בגין ותק		
(45)	53	
(28)	37	
(2)	3	
(1)	1	
השפעת השינוי בשיעור עזיבת עובדים צפויה		
התחייבות לפיצויים ופנסיה		
הטבות אחרות לאחר פרישה		
הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו		
מענקים בגין ותק		
119	(98)	
1	(1)	
(4)	3	
(1)	1	

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר גמר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את תקן ASC 820 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

תקן ASC 820 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים בשוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות תקן ASC 820 שעורי הריבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין ריבית הקניה לריבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי.

פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ, של הבנקים בחו"ל ושל הברוקרים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם. השווי ההוגן של אופציות לסוגיה השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הריבית והמדדים הרלוונטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27 ו-32.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

השקעות הבנק במניות שאינן למסחר שקיים לגביהן שווי הוגן זמין, באגרות חוב בתיק הזמין למכירה ובניירות ערך בתיק למסחר נמדדות במאזן על פי שוויים ההוגן.

ראה באור 8.1 ג. (8) ובאור 9.1 ג. (9) לדוחות הכספיים בדבר קביעת שווי הוגן של ניירות ערך וירידת ערך.

ההליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

ההליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים, אשר בחטיבת משאבים של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי מחירים ומרווחי אשראי לגבי כל ניירות הערך הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על המחירים ועל מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר הערך, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיות ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות

של אותו מנפיק עם מועדי פרעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיערוך אגרות החוב בסך של כ-11 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-32.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2024 את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

אלי כהן
מנהל כללי

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 11 במרס 2025
י"א באדר, תשפ"ה

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, אלי כהן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלי כהן
מנהל כללי

11 במרס 2025

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לראוה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, CFO, חשבונאי ראשי

11 במרס 2025

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2024, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 93, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, CFO, חשבונאי ראשי

אלי כהן
מנהל כללי

רון ליבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון
תל אביב, 11 במרס 2025